

Liperi

Liperin kunnan hallintosääntö

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	1
I OSA Hallinnon ja toiminnan järjestäminen	7
1. luku Kunnan johtaminen	7
1 § Hallintosäännön soveltaminen.....	7
2 § Kunnanjohtamisjärjestelmä	7
3 § Esittely kunnanhallituksessa.....	8
4 § Kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävät	8
5 § Kunnan viestintä.....	8
2. luku Toimielinorganisaatio	9
6 § Valtuusto	9
7 § Kunnanhallitus ja kunnanhallituksen alainen jaosto	9
8 § Tarkastuslautakunta	10
9 § Lautakunnat.....	10
10 § Vaalitoimielimet	10
11 § Vaikuttamistoimielimet.....	10
3. luku Toimielinten tehtävät ja toimivalta	11
12 § Kunnanhallituksen tehtävät ja toimivalta	11
13 § Henkilöstö- ja työllisyysjaoston tehtävät ja toimivalta.....	14
14 § Hyvinvointilautakunnan tehtävät ja toimivalta	15
15 § Elinympäristölautakunnan tehtävät ja toimivalta	16
16 § Rakennus- ja ympäristölautakunnan tehtävät ja toimivalta	19
17 § Maaseutulautakunnan tehtävät ja toimivalta	20
4. luku Henkilöstöorganisaatio.....	21
18 § Henkilöstöorganisaatio.....	21
19 § Palvelualuejohtajien tehtävät ja toimivalta.....	22
20 § Tulosaluejohtajan tehtävät ja toimivalta.....	23
21 § Tulosityksikön (kustannuspaikan) esihenkilön tehtävät ja toimivalta	24
22 § Keskushallintopalveluiden viranhaltijoiden toimivalta	25
23 § Hyvinvointipalveluiden viranhaltijoiden toimivalta.....	30
24 § Elinympäristöpalveluiden viranhaltijoiden toimivalta.....	35
5. luku Toimivallan jakoon liittyvät erityiset määräykset.....	41

25 § Toimivallan edelleen siirtäminen	41
26 § Toimivalta päättää asiakirjan antamisesta	41
27 § Asian ottaminen kunnanhallituksen ja lautakunnan käsiteltäväksi (otto-oikeus).....	41
28 § Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen.....	42
29 § Hankintaoikaisun käsittely	42
6. luku Konserniohjaus ja sopimusten hallinta.....	42
30 § Konsernijohto	43
31 § Konsernijohtoon tehtävät ja toimivallan jako	43
32 § Sopimusten hallinta.....	43
7. luku Toimivalta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa	44
33 § Normaalista toimivallasta poikkeaminen ja raportointi.....	44
34 § Päätösvallan käyttöön ottaminen määräajaksi kunnanhallituksen päätöksellä poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.....	44
35 § Kokouskutsun määräajasta poikkeaminen.....	44
8. luku Toimivalta henkilöstöasioissa	45
36 § Kunnanhallituksen yleistoimintavalta henkilöstöasioissa	45
37 § Viran perustaminen ja lakkauttaminen sekä virkanimikkeen muuttaminen.....	45
38 § Virkasuhteen muuttaminen työsuhteeksi	45
39 § Kelpoisuusvaatimukset.....	45
40 § Haettavaksi julistaminen	46
41 § Palvelussuhteeseen ottaminen	46
42 § Ehdollisen valintapäätöksen vahvistaminen	47
43 § Virkaan ottaminen palvelusuhdetta koskevien uudelleenjärjestelyjen vuoksi	47
44 § Harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat.....	48
45 § Muut kuin harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat.....	48
46 § Virka- ja työehtosopimuksen harkinnanvaraisten määräysten soveltaminen	48
47 § Viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen	48
48 § Sivutoimet	49
49 § Viranhaltijan työ- ja toimintakyvyn selvittäminen	49
50 § Virantoimituksesta pidättäminen.....	49
51 § Virkasuhteen ja työsuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi.....	50
52 § Lomauttaminen	50
53 § Palvelussuhteen päättyminen	50

54 § Menetettyjen ansioiden korvaaminen	50
55 § Palkan takaisinperiminen	50
9. luku Tiedonhallinnan, asiakirjojen ja henkilötietojen käsittelyn järjestäminen	51
56 § Kunnanhallituksen tiedonhallinnan tehtävät	51
57 § Kunnanhallituksen asiakirjahallinnon tehtävät	52
58 § Tiedonhallinnasta vastaavan ja asiakirjahallintoa johtavan viranhaltijan tehtävät.....	52
59 § Kunnan tehtävät rekisterinpitäjänä.....	52
60 § Päätös automaattisen ratkaisumenetelmän käyttöönotosta.....	52
61 § Kyberturvallisuuteen liittyvät tehtävät	53
62 § Lautakunnan asiakirjahallinnon tehtävät	53
II OSA Talous ja valvonta	53
10. luku Taloudenhoito	53
63 § Talousarvio ja taloussuunnitelma.....	53
64 § Talousarvion täytäntöönpano	54
65 § Toiminnan ja talouden seuranta	54
66 § Talousarvion sitovuus.....	54
67 § Talousarvion muutokset.....	54
68 § Poistosuunnitelman hyväksyminen.....	55
69 § Rahatoimen hoitaminen.....	55
70 § Maksuista päättäminen.....	55
71 § Asiakirjojen antamisesta perittävät maksut.....	55
III OSA Valvonta.....	56
11. luku Ulkoinen valvonta.....	56
72 § Ulkoinen valvonta.....	56
73 § Tarkastuslautakunnan kokoukset.....	56
74 § Tarkastuslautakunnan tehtävät ja raportointi	56
75 § Sidonnaisuusilmoituksiin liittyvät tehtävät	57
76 § Tilintarkastusyhteisön valinta.....	57
77 § Tilintarkastajan tehtävät	57
78 § Tarkastuslautakunnan antamat tehtävät	58
79 § Tilintarkastuskertomus ja muu raportointi	58
12. luku Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	58
80 § Kunnanhallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät	58

81 § Lautakuntien ja johtoryhmän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät.....	59
82 § Viranhaltijoiden ja esihenkilöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät.....	59
13. luku Varautuminen ja valmiussuunnittelu	59
IV OSA Valtuusto	60
14. luku Valtuuston toiminta.....	60
83 § Valtuuston toiminnan järjestelyt.....	60
84 § Valtuustoryhmien muodostaminen ja valtuustoryhmän nimi	60
85 § Muutokset valtuustoryhmien kokoonpanossa.....	60
86 § Istumajärjestys	61
15. luku Valtuuston kokoukset.....	61
87 § Valtuuston varsinainen kokous ja sähköinen kokous.....	61
88 § Kokouskutsu	62
89 § Esityslista	63
90 § Esityslistan ja liitteiden julkaiseminen kunnan verkkosivuilla	63
91 § Jatkokokous	63
92 § Varavaltuutetun kutsuminen	63
93 § Läsnäolo kokouksessa	64
94 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	64
95 § Kokouksen johtaminen.....	64
96 § Puheenjohtajan luovuttaminen varapuheenjohtajalle	64
97 § Tilapäinen puheenjohtaja.....	65
98 § Esteellisyys	65
99 § Asioiden käsittelyjärjestys	65
100 § Puheenvuorot.....	65
101 § Pöydällepano ja asian palauttaminen valmisteltavaksi.....	66
102 § Ehdotukset ja keskustelun päättäminen	66
103 § Ilman äänestystä syntyvän päätöksen toteaminen	67
104 § Äänestykseen otettavat ehdotukset	67
105 § Äänestystapa ja äänestysjärjestys	67
106 § Äänestyksen tuloksen toteaminen.....	68
107 § Toimenpidealoite	68
108 § Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen.....	68
109 § Päätösten tiedoksianto kunnan jäsenille.....	68

16. luku Enemmistövaali ja suhteellinen vaali	69
110 § Vaaleja koskevat yleiset määräykset	69
111 § Enemmistövaali	69
112 § Valtuuston vaalilautakunta	70
113 § Ehdokaslistojen laatiminen	70
114 § Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto	70
115 § Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen	70
116 § Ehdokaslistojen yhdistelmä	71
117 § Suhteellisen vaalin toimittaminen	71
118 § Suhteellisen vaalin tuloksen toteaminen	71
17. luku Valtuutettujen aloite- ja kyselyoikeus	71
119 § Valtuutettujen aloitteet	71
120 § Kunnanhallitukselle osoitettava kysymys	72
121 § Kyselytunti	72
V OSA Päätöksenteko- ja hallintomenettely muissa toimielimissä kuin valtuustossa	73
18. luku Kokousmenettely	73
122 § Määräysten soveltaminen	73
123 § Toimielimen päätöksentekotavat	73
124 § Sähköinen kokous	73
125 § Sähköinen päätöksentekomenettely	74
126 § Kokousaika ja -paikka	74
127 § Kokouskutsu	74
128 § Esityslistan ja liitteiden julkaiseminen kunnan verkkosivuilla	74
129 § Jatkokokous	75
130 § Varajäsenen kutsuminen	75
131 § Läsnäolo kokouksessa	75
132 § Kunnanhallituksen edustaja muissa toimielimissä	76
133 § Kokouksen julkisuus	76
134 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	76
135 § Tilapäinen puheenjohtaja	76
136 § Kokouksen johtaminen ja puheenvuorot	77
137 § Kokouskutsussa mainitsematon asian käsittely	77
138 § Esittelijät	77

139 § Esittely	78
140 § Esteellisyys	78
141 § Pöydällepano ja asian palauttaminen valmisteltavaksi	79
142 § Ehdotukset ja keskustelun päättäminen	79
143 § Ilman äänestystä syntyvän päätöksen toteaminen	79
144 § Äänestykseen otettavat ehdotukset	79
145 § Äänestys ja vaali	80
146 § Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen.....	80
147 § Päätösten tiedoksianto kunnan jäsenelle.....	81
19. luku Muut määräykset	82
148 § Aloiteoikeus.....	82
149 § Aloitteen käsittely	82
150 § Aloitteen tekijälle annettavat tiedot	82
151 § Asiakirjojen allekirjoittaminen	83
152 § Todisteellisen tiedoksiannon vastaanottaminen.....	83
20. luku Luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteet.....	84
21. luku Voimaantulo	84
153 § Voimaantulo	84

I OSA Hallinnon ja toiminnan järjestäminen

1. luku Kunnan johtaminen

Kuntalain 6 §:ssä määritelty kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä kunnan muun omistukseen, sopimukseen tai rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Kunnan johtaminen jakaantuu poliittiseen johtamiseen ja ammattijohtamiseen. Poliittiseen johtamiseen kuuluu tavoitteenasettelu sekä päätöksentekoa ohjaavien linjausten tekeminen. Kuntastrategia on valtuuston tärkein ohjausväline kunnan toiminnan pitkäaikaisessa johtamisessa ja ohjaamisessa. Ammatillinen johtaminen on poliittisen päätöksenteon apuna toimivan valmistelu- ja täytäntöönpano-organisaation johtamista.

Liperin kunnan ylimmän johdon muodostavat kuntalaisten vaaleilla valitsema valtuusto, kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kunnan hallinnosta huolehtivat valtuusto, kunnanhallitus, lautakunnat, jaostot, ja henkilöstö. Taloudenhoidon ja hallinnon ulkoisesta tarkastamisesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastusyhteisö.

Kunnan toimielinten puheenjohtajilla on erityinen vastuu kunnan hyvän ja asiallisen keskustelu- ja päätöksentekokulttuurin ylläpitämisessä. Puheenjohtajan tulee tarvittaessa puuttua luottamushenkilöiden epäasialliseen käytökseen.

Konsernihallintoon kuuluvat lisäksi kunnan omistamat yhtiöt, joilla on oma hallintonsa.

Kunnan keskusvaalilautakunnasta, vaalilautakunnista ja työsuojelutoiminnasta on säädetty erikseen.

Kunnan toiminta-ajatus ja tavoitteet asetetaan taloussuunnitelmassa.

Kunnassa tehdään luottamushenkilöiden, esihenkilöiden ja henkilöstön välillä tavoitteellista yhteistyötä. Edellytyksiä tulokselliselle toiminnalle luo yhteistoimintalain mukainen yhteistyö.

1 § Hallintosäännön soveltaminen

Liperin kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisessä sekä päätöksenteko- ja kokousmenettelyssä noudatetaan tämän hallintosäännön määräyksiä, ellei laissa ole toisin säädetty.

Hallintosäännön muutokset valmistelee kunnanhallitus ja hyväksyy valtuusto.

2 § Kunnanjohtamisjärjestelmä

Kunnan johtaminen perustuu kuntastrategiaan, taloussuunnitelmaan, talousarvioon sekä muihin valtuuston päätöksiin.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallitus vastaa hyvinvointialueen kanssa käytävistä tehtävien hoitamiseen liittyvää yhteistyötä, tavoitteita ja työnjakoa koskevista neuvotteluista.

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kunnanjohtaja vastaa asioiden valmistelusta kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

3 § Esittely kunnanhallituksessa

Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan ollessa poissa tai esteellinen, esittelijänä toimii hänen sijaisekseen määrätty.

4 § Kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävät

Kunnanhallituksen puheenjohtaja

1. Johtaa asioiden käsittelyä kunnanhallituksen kokouksessa.
2. Johtaa kuntastrategian sekä kunnanhallituksen tehtävien toteuttamisen edellyttämää poliittista yhteistyötä käymällä asioiden käsittelyn edellyttämiä keskusteluja poliittisten ryhmien kanssa sekä pitämällä sopivin tavoin yhteyttä kunnan asukkaisiin ja muihin sidosryhmiin.
3. Vastaa osaltaan kunnan edunvalvonnasta.
4. Vastaa kunnanjohtajan johtajasopimuksen valmistelusta ja huolehtii kunnanhallituksen ja valtuuston kytkemisestä valmisteluprosessiin tarkoituksenmukaisella tavalla.
5. Allekirjoittaa kunnan puolesta johtajasopimuksen.
6. Vastaa siitä, että kunnanjohtajan kanssa käydään vuosittain tavoite- ja arviointikeskustelut.
7. Hyväksyy kunnanjohtajan viranhoitoon liittyvät laskut, työ- ja virkaehtosopimuksen mukaiset vuosilomat, virkavapaat, virkamatkat ja koulutushakemukset.

5 § Kunnan viestintä

Kunnanhallitus johtaa kunnan viestintää ja tiedottamista kunnan toiminnasta.

Kunnanhallitus hyväksyy yleiset ohjeet viestinnän ja tiedottamisen periaatteista.

Kunnan yleisestä tiedottamisesta vastaa kunnanjohtaja ja palvelualueiden tiedottamisesta vastaavat palvelualuejohtajat.

Toimielimet luovat omalla toimialallaan edellytyksiä läpinäkyvälle toiminnalle asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Kunnanhallitus, lautakunnat, kunnanjohtaja sekä palvelualueiden johtavat viranhaltijat huolehtivat, että kunnan asukkaat ja palvelujen käyttäjät saavat riittävästi tietoja valmisteltavina olevista yleisesti merkittävistä asioista ja voivat osallistua ja vaikuttaa näiden asioiden valmisteluun. Viestinnässä käytetään selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otetaan huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

2. luku Toimielinorganisaatio

Kunnan toimielimet ovat monijäsenisiä kunnan viranomaisia. Liperin kunnan toimielinorganisaation muodostavat valtuusto, kunnanhallitus, henkilöstö- ja työllisyysjaosto, hyvinvointilautakunta, elinympäristölautakunta, rakennus- ja ympäristölautakunta, maaseutulautakunta ja tarkastuslautakunta. Keskusvaalilautakunnasta, vaalilautakunnista ja vaalitoimikunnista säädetään vaalilaissa.

Kunnanhallituksen tai valtuuston päätöksellä muukin toimielin voi asettaa toimikunta määrätyn tehtävän hoitamista varten.

6 § Valtuusto

Liperin valtuustossa on 35 valtuutettua. Valtuuston tehtäviä ja toimivaltaa koskevia määräyksiä on tämän hallintosäännön osassa IV Valtuusto.

7 § Kunnanhallitus ja kunnanhallituksen alainen jaosto

Kunnanhallitus

Valtuusto valitsee kunnanhallitukseen yhdeksän (9) jäsentä, joista valtuusto valitsee kunnanhallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenten tulee olla valtuutettuja tai varavaltuutettuja. Kunnanhallituksen toimikausi on kaksi vuotta.

Henkilöstö- ja työllisyysjaosto

Valtuusto valitsee kunnanhallituksen alaiseen henkilöstö- ja työllisyysjaostoon viisi (5) jäsentä, joista valtuusto valitsee jaoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenet ja varajäsenet ovat kunnanhallituksen jäseniä tai varajäseniä. Jaoston jäsenet valitaan kunnanhallituksen toimikautta vastaavaksi ajaksi.

8 § Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnassa on seitsemän (7) valtuuston valitsemaa jäsentä, joista valtuusto valitsee lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

9 § Lautakunnat

Hyvinvointilautakunnassa on yhdeksän (9) valtuuston valitsemaa jäsentä.

Elinympäristölautakunnassa on yhdeksän (9) valtuuston valitsemaa jäsentä.

Rakennus- ja ympäristölautakunnassa on neljä (4) valtuuston valitsemaa jäsentä.

Valtuusto valitsee lautakuntien jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Jäsenten tulee olla pääsääntöisesti valtuutettuja tai varavaltuutettuja.

Nuorisovaltuuston nimeämällä edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus julkisten asioiden osalta hyvinvointilautakunnassa ja elinympäristölautakunnassa. Lautakuntien jäsenet valitaan valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi.

Maaseutulautakunta

Maaseutulautakunnassa on 13 jäsentä, joista Liperin valtuusto valitsee puheenjohtajan ja Joensuun valtuusto varapuheenjohtajan. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Pohjois-Karjalan maaseutupalveluiden yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kukin sopijakunta valitsee yhden varsinaisen jäsenen ja hänelle varajäsenen. Jäsenten tulee olla pääsääntöisesti valtuutettuja tai varavaltuutettuja.

10 § Vaalitoimielimet

Keskusvaalilautakunnasta, vaalilautakunnista ja vaalitoimikunnista säädetään vaalilaissa.

11 § Vaikuttamistoimielimet

Vaikuttamistoimielimet ovat edustamansa väestöryhmän vaikuttamis- ja kuulemiskanavia. Ne eivät ole kuntalain 30 §:ssä tarkoitettuja kunnan toimielimiä, eivätkä siten kunnan viranomaisia. Niiden jäsenet ja varajäsenet eivät myöskään ole luottamushenkilöitä, eivätkä näin ollen toimi virkavastuulla.

Liperin kunnassa toimii nuorisovaltuusto, lapsiparlamentti, ikäihmisten neuvosto (kuntalain tarkoittama vanhusneuvosto), vammaisneuvosto ja mökkiläistoimikunta. joiden asettamisesta

ja toimintaedellytyksistä päättää kunnanhallitus. Yhdistys ja järjestötoimintaa koordinoi järjestöfoorumi.

Kunnanhallitus nimeää edustajat Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimiin.

3. luku Toimielinten tehtävät ja toimivalta

Valtuusto käyttää kunnan päätösvaltaa. Kuntalain 91 §:n mukaan valtuusto tekee päätösvallan eli toimivallan siirtoa koskevat ratkaisut aina hallintosäännöllä.

Toimivaltaa voidaan siirtää toimielimelle, luottamushenkilölle ja viranhaltijalle.

Toimivaltaa viran perustamisessa ja lakkauttamisessa sekä hallinnollisen pakon käyttämisessä voidaan siirtää vain toimielimelle.

Jos laissa määrätään, että toimivalta on valtuustolla tai muulla nimetyllä kunnan viranomaisella, valtuusto ei voi siirtää toimivaltaa. Jos erityislaissa on toimivallan siirtämistä koskevia säännöksiä, ne syrjäyttävät kuntalain 91 §:n.

12 § Kunnanhallituksen tehtävät ja toimivalta

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa ja vastaa kuntalaissa säädetyistä tehtävistä (Kuntal 39).

Kunnanhallitus ratkaisee seuraavat asiat, ellei niiden ratkaisemisesta ole toisin säädetty tai määrätty:

Kunnanhallituksen tehtävät ja toimivalta:

Elinvoima-asiat:

1. vastaa kunnan elinvoiman kehittämisestä ja strategisten suunnitelmien käynnistämisestä,
2. hyväksyy maankäyttösopimukset valtuustossa hyväksytyn maankäytön toteuttamishojelman mukaisesti sekä niistä poikkeamiset,
3. päättää asema- ja yleiskaavan laatimisesta tai muuttamisesta sekä antaa vastineet muiden kuntien ja maakuntaliiton lausuntopyyntöihin kaava-asioissa,
4. päättää asemakaavan hyväksymisestä muiden kuin vaikutukseltaan merkittävien kaavojen osalta,
5. hoitaa etuostolain mukaan kunnalle kuuluvat tehtävät (EOL 21 §), ellei ratkaisovaltaa ole siirretty muulle viranomaiselle,

6. päättää toimenpiderajoitusten määrittämisestä ja pidentämisestä, kun yleiskaavan laatiminen tai muuttaminen on pantu vireille,
7. päättää toimitilojen hankkimisesta, osoittamisesta ja luovuttamisesta tarpeellisin osin hinnoitteluineen kunnan viranomaisten tai yritystoiminnan käyttöön tai elinkeinopoliittisiin tarkoituksiin, ellei ratkaisuvastaa ole siirretty muulle viranomaiselle,
8. päättää asuntolainoitettujen hankkeiden ja asuntolainojen etuoikeusjärjestyksestä,
9. päättää yksittäisistä poikkeuksista valtuuston hyväksymän kulloinkin voimassa olevan maankäytön toteutusohjelman mukaisiin tonttien ja maa-alueiden myynti- ja vuokraushintoihin,
10. päättää vuosittaisesta kaavoituskatsauksesta (AKL 7 §),

Talousasiat:

12. valmistelee valtuustolle talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen sekä toimintakertomuksen,
13. antaa talousarvion valmistelu- ja täytäntöönpano-ohjeet sekä hankintaohjeet,
14. päättää lainan ottamisesta kunnalle valtuuston talousarvioissa asettamissa rajoissa,
11. päättää rahastojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä vahvistaa tarvittaessa rahaston säännön,
15. päättää osakkeiden ja osuuksien ostosta ja myynnistä,
12. päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta, myymisestä ja vuokraamisesta (€/vuosi) 500 000 euroon saakka,
13. hyväksyy kunnallisteknisten hankkeiden sekä rakentamishankkeiden suunnitelmat ja hankinnat, joiden kustannusarvio on yli 800 000 euroa,
16. päättää vapautuksen myöntämisestä yksittäistapauksessa kunnallisesta maksusta ja sille määrätystä viivästyskorosta,
17. päättää kunnan saatavan ja kunnalle tulevien suoritusten vakuuksien hyväksymisestä, valvomisesta, muuttamisesta ja vapauttamisesta, ellei päätösvaltaa ole siirretty muulle viranomaiselle,
18. päättää vahingonkorvauksen myöntämisestä tapauksissa, joissa kunta on korvausvelvollinen, ellei toisin ole määrätty,
19. päättää kunnanhallitukselle osoitettujen avustusmäärärahojen jakamisesta,

20. hyväksyy toimialansa ulkoista rahoitusta sisältävien hankkeiden hakemisen ja kustannusarviot talousarvion määrärahojen ja toimivaltuuksien puitteissa 60 000 euron kuntaosuuden ylittävissä hankkeissa,

14. päättää aravalain 3 ja 4 §: issä kunnalle määrättyjen tehtävien hoitamisesta,

Hallintoasiat:

21. vastaa kuntastrategian ja muiden koko kunnan toimintaa koskevien suunnitelmien valmistelusta,

22. vastaa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja seuraamisen toimeenpanosta,

23. antaa yleiset ohjeet ja hyväksyy periaatteet kunnan suorittamista elinkeinopoliittisista toimenpiteistä,

24. käyttää kunnan puhevaltaa ja tekee kunnan puolesta sopimukset, ellei tätä tehtävää ole annettu tiettyjen asioiden tai palvelualueen osalta muulle viranomaiselle,

25. antaa tarvittaessa ohjeen kunnan edustajille kuntayhtymissä ja –yhtiöissä ja seudullisissa toimielimissä,

26. huolehtii kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista,

27. vastaa kunnan viestinnästä ja tiedottamisesta sekä hyväksyy markkinoinnin, tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,

28. päättää ratkaisuvallan siirtämisestä kunnan muulle viranomaiselle,

29. päättää arvonimi- ja kunniamerkkiesitysten tekemisestä,

30. päättää sovinnon tai akordin tekemisestä,

31. päättää ehdokkaiden nimeämisestä yhteisöjen hallintoelimiin ja niiden tilintarkastajiksi silloin, kun kunnalla asianomaisten sääntöjen tai sopimusten mukaan on siihen oikeus, ellei toisin ole säädetty,

32. antaa lausunnon tai selityksen valtuuston päätöksestä tehdystä valituksesta, jos kunnanhallitus katsoo, ettei valtuuston päätöstä ole valituksessa esitetyillä perusteilla kumottava,

33. päättää varautumisen ja valmiussuunnittelun järjestämisen käytännön toteutuksesta,

34. vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toteutumisesta valtuustolle,

35. hyväksyy kunnan tietoturva- ja tietosuojapolitiikan ja vastaa tietoturvan ja tietosuojan toteuttamisen edellytyksien luomisesta asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi,
36. määrää viranhaltijan, joka johtaa kunnan arkistointia ja arkistonmuodostusta ja huolehtii kunnan pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista,
37. nimeää kunnan tietosuojavastaavan,
38. hyväksyy kunnan ja kunnanjohtajan välisen johtajasopimuksen. Johtajasopimuksessa voidaan sopia kunnanjohtajalle maksettavasta erokorvauksesta
39. päättää kunnanjohtajan ja palvelualuejohtajien palkkauksesta valinnan yhteydessä.

13 § Henkilöstö- ja työllisyysjaoston tehtävät ja toimivalta

1. päättää uuden viran tai tehtävän perustamisesta, lakkauttamisesta ja virka- tai tehtävänimikkeen muuttamisesta,
2. päättää täyttöluvan myöntämisestä yli 12 kk kestäville työ- tai virkasuhteelle,
3. päättää henkilöstöä koskevien ohjelmien, suunnitelmien ja sopimuksien periaatteista,
4. päättää kunnan henkilöstön työterveyshuollon järjestämisestä,
5. päättää viranhaltijalle/työntekijälle myönnettävästä harkinnanvaraisesta virka-/työvapaan palkallisuudesta,
6. antaa ohjeen maksettavista kertapalkkioista, erillisistä, rekrytointilisistä ja henkilökohtaisista lisistä,
7. päättää viran- ja toimenhaltijoiden siirtämisestä palvelualueelta toiselle palvelualueelle kuultuaan viran- tai toimenhaltijaa, ellei tarkoituksenmukainen siirto tapahdu vapaaehtoisesti,
8. paikallisista virka- ja työehtosopimuksista, yhteistoimintasopimuksesta,
9. työnantajan lopullisesta kannasta virka- ja työehtosopimuksia koskevissa riita-asioissa,
10. päättää uudelleensijoituksen periaatteista,
11. päättää vapautuvien virka- tai työsuhteiden täyttömenettelyä koskevista yleisohjeista,
12. päättää virka- ja työehtosopimusten tulkintaa koskevista ohjeista,
13. päättää työhyvinvoinnin kehittämisestä, työsuojelun toimintaohjelmasta ja muista vastaavista henkilöstöä koskevista ohjelmista ja suunnitelmista (ml. henkilöstöedut),

14. vastaa kunnan työllistämispolitiikasta ja seuraa työllisyyttä,
15. vahvistaa kunnanjohtajan ja palvelualuejohtajan osalta viranhoidomääräyksen,
16. päättää kunnanjohtajan ja palvelualuejohtajan palkkauksen muutoksista,
17. valmistelee henkilöstökertomuksen kunnanhallitukselle,
18. päättää luottamushenkilöiden, viranhaltioiden sekä työntekijöiden merkkipäivien ja ansioiden muistamisiin liittyvistä ohjeista,
19. päättää kunnanhallituksen toimialueen tulevan vuoden henkilöstösuunnitelmasta.

14 § Hyvinvointilautakunnan tehtävät ja toimivalta

Hyvinvointilautakunnan tehtävät ja toimivalta

Lautakunta johtaa ja kehittää alaistaan palvelualueutta ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Lautakunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa asukkaille ja käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Hyvinvointilautakunta edistää toiminnallaan kaiken ikäisten kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia yhteistyössä asukkaiden, eri yhteisöjen ja toimijoiden kesken. Palvelualue järjestää varhaiskasvatusta, esiopetusta, perusopetusta vuosiluokille 1–9, perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä eri-ikäisille kuntalaisille suunnattuja opinto- ja vapaa-aikapalveluja.

Hyvinvointilautakunta kuulee säännöllisesti ikäihmisten neuvostoa, vammaisneuvostoa, nuorisovaltuustoa ja lapsiparlamenttia.

Hyvinvointilautakunta valmistelee kunnan laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Laajaan hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan pohjautuen lautakunta laatii hyvinvointipalveluiden talousarvion, käyttötalousu suunnitelman sekä muut toimintaa ohjaavat suunnitelmat, toimintaohjeet ja ohjelmat. Hyvinvointilautakunta on kunnassa ennaltaehkäisevästä päihdetyöstä vastaava toimielin.

1. päättää oman toimialueensa tulevan vuoden henkilöstösuunnitelmasta talousarvion yhteydessä,
2. päättää toimialueensa hankinnoista 250 000 euroon saakka,
3. päättää esiopetus- ja koulukuljetusten hankinnasta, valmistelee koulukuljetusten tarjouspyynnön sekä päättää kuljetussopimusten option käytöstä,

4. hyväksyy toimialueensa sopimukset, silloin kun euromäärä ylittää palvelualueen johtajan toimivallan,
5. hyväksyy kunnan varhaiskasvatussuunnitelman, esi- ja perusopetuksen seudullisen ja kuntakohtaisen opetussuunnitelman ja kuntatasoiset oman palvelualueen toiminnan järjestämistä koskevat ohjeet, säännöt ja suunnitelmat,
6. päättää oppilaaksi ottamisen perusteista ja lähikoulualueista,
7. päättää esi- ja perusopetuksen lukuvuoden työ- ja lomapäivistä,
8. päättää hyvinvointipalvelujen vuosivastustuksien jakokriteereistä,
9. päättää oppilaan erottamisesta määräajaksi,
10. päättää kokeiluluvan hakemisesta,
11. päättää oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä oppilaspäätöksistä ja luokan kertaamisesta, jos huoltaja vastustaa asiaa,
12. päättää toimialueensa maksut ja taksat sekä niiden määräytymisen periaatteet,
13. hyväksyy perusopetuksen todistusohjat,
14. päättää Joensuun seutukirjaston, Joensuun seudun kansalaisopiston ja Keski-Karjalan musiikkiopiston toiminnan järjestämisestä kunnassa,
15. päättää etäopetukseen siirtymisestä,
16. hyväksyy toimialueensa ulkoista rahoitusta sisältävien hankkeiden hakemisen ja kustannusarviot talousarvion määrärahojen ja toimivaltuuksien puitteissa 60 000 euron kuntaosuuteen saakka,
17. päättää uuden valmistavan opetuksen ryhmän tai uuden erityisluokan perustamisesta.

15 § Elinympäristölautakunnan tehtävät ja toimivalta

Elinympäristölautakunnan tehtävät ja toimivalta

Lautakunta johtaa ja kehittää alaistaan palveluallueta ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Lautakunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa asukkaille ja käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Elinympäristölautakunnan tarkoituksena on kestäväen kehityksen periaatteet huomioiden vastata yhdyskuntarakenteen ja muun kuntaympäristön kehittämistä sekä alueiden käytön

suunnittelusta edellytysten luomiseksi kunnan asukkaiden terveelliselle ja viihtyisälle elämiselle sekä elinkeinoelämän kehittymiselle.

Palveluala huolehtii kaavoituksesta, maanhankinnasta ja -luovutuksesta, kiinteistönmuodostuksesta, ympäristönsuojelusta, rakennusvalvonnasta, rakennusomaisuuden hallinnasta, liikuntapaikkojen hoidosta, kunnan siivous- ja laitoshuoltopalveluista, ruokapalveluista sekä kuntateknisistä palveluista ja liikennesuunnittelusta

Toimielin voi siirtää sille tässä luvussa määrättyä toimivaltaa edelleen alaiselleen viranomaiselle.

1. päättää oman toimialueensa tulevan vuoden henkilöstösuunnitelmasta talousarvion yhteydessä,
2. päättää yleis- ja asemakaavan valmistelun aikaisesta rakennuskiellosta,
3. päättää yleis- ja asemakaavan toteuttamiseen liittyvistä korvauksista (AKL 14 luku),
4. tekee tarvittaessa asemakaavan ajanmukaisuuspäätöksen ja vaikutusten arvioinnin (AKL 60 §, 61 §),
5. päättää rakentamiskehotuksen antamisesta (AKL 97 §),
6. antaa lausunnot naapurikuntien kaavoista ja rakennusjärjestyksistä,
7. käyttää kunnan puhevaltaa maanmittaustoimituksissa ja antaa kunnan suostumuksen lohkomiseen (KML 17 § ja 33 §),
8. päättää maa-ainesten myynnistä, milloin yksittäinen pienin myytävä maa-aines määrä on 50 000 r³,_{rm}
9. ratkaisee rakentamislain 44–47 §:n tarkoittaman sijoittamisen edellytysten olemassaolon erillisellä päätöksellä (sijoittamislupa) ja tekee poikkeamispäätökset (RakL 57 § ja 58 §),
10. päättää alueidenkäyttölain 89 §:n mukaisissa tapauksissa johtojen, laitteiden ja rakennelmien uudesta sijoituspaikasta ja siirrosta aiheutuvista kustannuksista,
11. päättää katujen ja eräiden alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 8 tarkoitettujen tontinomistajille kuuluvien tehtävien ottamisesta kunnan suoritettavaksi taksan mukaista korvausta vastaan,
12. päättää kadunpidosta (AKL 86 § ja 86a §),
13. päättää kunnalle kuuluvan kadunpidon kokonaan tai osittain antamisesta muiden tehtäväksi (AKL 84 §),

14. päättää katusuunnitelman ja yleisten alueiden suunnitelman hyväksymisestä (AKL 85 § ja 90 §),
15. hyväksyy kunnallisteknisten hankkeiden sekä rakentamishankkeiden suunnitelmat ja hankinnat, joiden kustannusarvio on alle 800 000 euroa sekä päättää muut palvelualueen hankinnat 250 000 euroon saakka,
16. päättää arava- ja muissa asumista koskevissa laeissa kunnalle määrättyjen tehtävien hoitamisesta, lukuun ottamatta aravalain 3 ja 4 §:issä määrättyjä tehtäviä, jotka kuuluvat kunnanhallitukselle,
17. tekee esityksen Joensuun alueelliselle jätelautakunnalle jätemaksuun sisällytettävästä perusmaksun kuntaosuudesta, sekä käsittelee kunnalle kuuluvat muut jäteasiat,
18. hyväksyy vesihuoltolain 8 §:n mukaisen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen,
19. päättää hulevesien johtamiseen liittyvien määräyksien antamisesta (AKL 103 g §, 103 j §),
20. päättää tarpeellisista rajakohdista kiinteistön liittyessä kunnan hulevesijärjestelmään (AKL 103 g §, 103 j §),
21. päättää hulevesisuunnitelman hyväksymisestä (AKL 103 l §),
22. päättää hulevesiasioiden kunnalle kuuluvista tehtävistä (AKL 103 a-f, h, k-o),
23. toimii alueidenkäyttölain 13 a luvun hulevesiä koskevien erityisten säännösten noudattamista valvovana viranomaisena,
24. päättää alueidenkäyttölain 103 f §:n mukaisen vapautuksen myöntämisestä kiinteistön velvollisuudesta johtaa kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään,
25. päättää alueidenkäyttölain 103 k §:n mukaisen määräyksen antamisesta kiinteistön omistajalle ja haltijalle hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi,
26. päättää palvelualueelleen kuuluvat maksut ja taksat lukuun ottamatta rakennuspaikkojen hintoja ja vesimaksujen osalta pääoman tuotto prosenttia, joista päättää valtuusto,
27. päättää yleis- ja asemakaavan sekä muiden vaikutukseltaan merkittävien suunnitelmien nähtäville asettamisesta,
28. hyväksyy toimialueensa ulkoista rahoitusta sisältävien hankkeiden hakemisen ja kustannusarviot talousarvion määrärahojen ja toimivaltuuksien puitteissa 60 000 euron kuntaosuuteen saakka,

29. voi tehdä alueellisen päätöksen rakentamislain 46 §:ssä säädettyjen sijoittamisen edellytysten olemassaolosta suunnittelutarvealueella useamman kuin yhden rakennuspaikan osalta, jos kyläalueella tai muulla maaseutualueella on voimassa yleiskaava. Tällainen päätös voidaan tehdä alueella, joka yleiskaavassa osoitettu kyläalueeksi tai muutoin rakentamiseen soveltuvaksi alueeksi. Päätös voi olla voimassa enintään kymmenen vuotta. (RakL 46 §, 47§),
30. voi määrätä poikkeamisluvassa ehtoja poikkeamiselle. Poikkeamislupaan sovelletaan, mitä rakentamislain 79 §:ssä säädetään lupa- ja valvontamaksusta. Poikkeamisluvan hakijan on hyödynnettävä poikkeamislupa kahden vuoden ja alueellinen poikkeamislupa viiden vuoden kuluessa poikkeamisluvan lainvoimaiseksi tulosta. (RakL 187 §).

16 § Rakennus- ja ympäristölautakunnan tehtävät ja toimivalta

Rakennus- ja ympäristölautakunnan erityinen toimivalta

Toimielin voi siirtää sille tässä luvussa määrättyä toimivaltaa edelleen alaiselleen viranomaiselle.

1. toimii kunnan rakennusvalvontaviranomaisena (RakL 99 §),
2. toimii ympäristönsuojeluviranomaisena (Ympäristönsuojelulaki 22 §),
3. päättää maa-aineslain vastaisen ottamisen keskeyttämisestä tai maa-aineslain nojalla annettujen säännösten laiminlyönnin tai noudattamatta jättämisen perusteella voi keskeyttää ottamisen sopivaksi katsottavalla tavalla,
4. toimii maa-ainesten ottamislupa- ja valvontaviranomaisena (Maa-aineslaki 7§ ja 14§),
5. käyttää ympäristönsuojeluviranomaisena toimivaltaa ojitusta koskevien erimielisyyksien käsittelyissä (Vesilaki 5 luku 5§),
6. toimii maastoliikennelain mukaisena valvontaviranomaisena toimialueellaan (Maastoliikennelaki 32§),
7. päättää suostumuksen antamisesta liikenteen ohjauslaitteen asettamiseen, milloin muu kuin kunta on tienpitäjä (Tieliikennelaki 71§),
8. ratkaisee maisematyöluvat (RakL 53 §),
9. päättää moottorikelkkareittisuunnitelman hyväksymisestä ja hyväksyy reitin pitäjän (Maastoliikennelaki 14-15§),

10. päättää (RakL 131§) mukaisissa tapauksissa yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevien johtojen ja johtoihin liittyvien vähäisten laitteiden ja rakennelmien sijoittamisesta,
11. myöntää oikeuden poiketa vähäisessä määrin rakentamista koskevasta määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta noudattaen mitä 57 §:ssä poikkeamisesta säädetään. Rakennuksen teknisiä ja vastaavia ominaisuuksia koskevan vähäisen poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei poikkeaminen vaaranna rakentamiselle asetettujen keskeisten vaatimusten täyttämistä. (RakL 59§, 1. mom.),
12. voi myöntää maisematyöluvan puiden kaatamiseksi suunnitelmallista metsänkäsittelyä varten enintään kymmeneksi vuodeksi. (RakL 77§, 3. mom.),
13. voi määrätä rakentamisluvassa, että ennen rakentamisen aloittamista kunnan asianomaisen viranomaisen on huolehdittava rakennuksen paikan ja korkeusaseman merkitsemisestä maastoon hyväksytyjen piirustusten mukaisesti. (RakL 107§),
14. valvoo yleisten alueiden ympäristönhoitoa (RakL 142 §),
15. ilmoittaa rakentamis-, purkamis- sekä maisematyöluvan vireilletulosta, kuulee naapureita hakemuksen johdosta ja pyytää tarvittavat lausunnot (RakL 63–67 §),
16. toimittaa rakennuksen viranomaiskatselmusten sekä rakentamisen lupiin liittyvät tiedot rakennetun ympäristön tietojärjestelmään (RakL 72 § ja 73 §),
17. tekee rakentamislain 189 §:n mukaiset tietopyynnot Verohallinnolle.

17 § Maaseutulautakunnan tehtävät ja toimivalta

Maaseutulautakunta on Pohjois-Karjalan kuntien yhteistoimintaelin, jossa on jäsen jokaisesta kunnasta. Sen pääasiallinen tehtävä on päättää Pohjois-Karjalan maaseutupalveluiden taloudenpidosta ja maaseudun kehittämistehtävien linjauksista ja kohdentamisesta.

Maaseutulautakunta päättää

1. maaseutupalveluiden taloudenpidosta ja maaseudun kehittämisrahan käyttösuunnitelmasta ja perusteista,
2. yhteistoiminta-alueen liittymismaksusta,
3. toimialaansa kuuluvista maksuista ja taksoista.

4. luku Henkilöstöorganisaatio

18 § Henkilöstöorganisaatio

Liperin kunnan organisaatio jakautuu kunnanhallituksen ja lautakuntien palvelualueisiin. Palvelualueet jakautuvat tulosalueisiin, jotka jakautuvat edelleen tulosityksiköihin ja tulosityksiköt kustannuspaikkoihin.

Tässä luvussa on määräykset kunnanjohtajan, palvelualueiden ja tulosalueiden johtajien sekä tulosityksiköiden ja kustannuspaikkojen esihenkilöiden tehtävistä ja yleistoimivallasta.

Johtaminen, palvelualueet, tulosalueet

Liperin kunnan henkilöstöorganisaatio jakaantuu kolmeen palvelualueeseen: keskushallinto-, hyvinvointi- ja elinympäristöpalvelut. Keskushallintopalveluja johtaa talous- ja hallintojohtaja, hyvinvointipalveluita hyvinvointijohtaja ja elinympäristöpalveluita tekninen johtaja.

Toimielin	Palvelualue / Palvelualueen johtaja	Tulosalue	Esihenkilö
Kunnanhallitus	Keskushallintopalvelut / Talous- ja hallintojohtaja	Hallinto	Talous- ja hallintojohtaja
		Maaseutupalvelut	Maaseutujohtaja
Hyvinvointilautakunta	Hyvinvointipalvelut/ Hyvinvointijohtaja	Hyvinvoinnin hallinto	Hyvinvointijohtaja
		Perusopetus	Hyvinvointijohtaja
		Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen johtaja
		Opinto- ja vapaa-aika	Vapaa- aikapäällikkö
Elinympäristölautakunta	Elinympäristöpalvelut / Tekninen johtaja	Hallinto	Tekninen johtaja
		Kiinteistö-, tila - ja tukipalvelut	Tekninen johtaja
		Ympäristö- ja rakennus- valvontapalvelut	Rakennustarkastus- päällikkö
		Kaavoitus- ja maankäyttö- palvelut	Kaavoituspäällikkö
		Infrapalvelut	Tekninen johtaja

		Vesihuoltolaitos	Vesihuoltopäällikkö
--	--	------------------	---------------------

Palvelualueista päättää valtuusto.

Kunnanhallitus ja lautakunnat määrittävät alaisensa palvelualueen organisaatiosta ja tehtävistä siltä osin kuin hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty.

Kunnanhallitus päättää palvelualueiden välisestä tehtäväjaosta siltä osin kuin hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty.

Tilivelvolliset määrittävät talousarviossa.

19 § Palvelualuejohtajien tehtävät ja toimivalta

Palvelualuejohtaja vastaa palvelualueensa toiminnasta sekä johtaa ja kehittää toimintaa kunnanhallituksen, kunnanjohtajan ja lautakunnan alaisuudessa.

Kunnanjohtaja määrää palvelualuejohtajan sijaisen, joka hoitaa palvelualuejohtajan tehtäviä hänen ollessa estynyt tai esteellinen.

Palvelualuejohtajan tehtävät ja toimivalta

1. johtaa palvelualueensa palvelutuotantoa tuloksellisesti ja taloudellisesti,
2. vastaa koko palvelualueen sisäisen valvonnan järjestämisestä,
3. seuraa palvelualueellaan tapahtuvaa kehitystä ja tekee esityksiä toimialansa palvelun kehittämiseksi,
4. valvoo palvelualueensa taloudenhoitoa, taloussuunnitelmia ja talousarvioehdotuksen tekemistä ja talousarvion noudattamista,
5. huolehtii palvelualueensa yleisestä tiedotustoiminnasta ja yhteistyöstä eri tahojen kanssa,
6. vastaa kunnan tietoturva- ja tietosuojapolitiikan käytännön toteutuksesta palvelualueellaan,
7. vastaa palvelualueensa tiedonhallinnan, arkistoinnin ja hyvän tiedonhallintatavan sekä tiedoksiannon toteutuksesta,
8. vastaa johtamansa palvelualueen töiden organisoinnista sekä johtaa ja valvoo palvelualueen henkilökunnan toimintaa,
9. vastaa palvelualueensa osalta varautumisesta ja valmiussuunnittelusta,
10. hyväksyy palvelualueen muut käyttösuunnitelmat,
11. päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta, osamäärärahojen käytöstä sekä palvelujen antamisesta,
12. hyväksyy koko palvelualueen koskevat laskut ja päättää vastasaatavien kuitista,

13. tekee palvelualueetta koskevat sopimukset, sitoumukset, hankinnat ja maanhankinnat niiltä osin kuin niiden euromäärä ei ylitä 60 000 euroa,
14. päättää korvauksen ja vahingonkorvauksen myöntämisestä tapauksissa, joissa kunta on katsottava korvausvelvolliseksi, enintään 10 000 euroon asti tapausta kohden,
15. vastaa valtionosuuksien ja avustusten sekä muiden tulojen hakemisesta sekä tarvittaessa em. päätöksiä koskevan oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekemisestä,
16. päättää kunnan saatavien ja kunnalle tulevien suoritusten vakuuksien hyväksymisestä, valvomisesta, muuttamisesta ja vapauttamisesta, ellei asiaa ole siirretty erillispäätöksellä muulle viranhaltijalle,
17. päättää tarvittavista kiireellisistä toimenpiteistä normaaliajan häiriötilanteissa, mikäli palvelualueen toiminnan turvaaminen sitä edellyttää,
18. vastaa palvelualueensa hanketyön kokonaisuuden koordinoinnista,
19. päättää irtaimen omaisuuden poistoista ja myynnistä,
20. vastaa palvelualueeltaan koskevasta tiedottamisesta,
21. vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta palvelualueellaan ja raportoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja valvonnasta lautakunnalle,
22. hyväksyy ulkoista rahoitusta sisältävien hankkeiden hakemisen ja kustannusarviot toimielinten päätösten ja talousarvion määrärahojen puitteissa 25 000 euron kuntasuuteen saakka,
23. päättää työryhmien asettamisesta palvelualueensa asioiden valmistelua varten,
24. myöntää tutkimusluvut ja vastaa niihin liittyvistä henkilötietojen tietosuojasta.

20 § Tulosaluejohtajan tehtävät ja toimivalta

Tulosaluejohtaja vastaa tulosalueen toiminnasta, sekä johtaa ja kehittää toimintaa kunnanhallituksen, lautakunnan ja palvelualuejohtajan alaisuudessa.

Palvelualuejohtaja määrää oman palvelualueensa tulosaluejohtajan sijaisen, joka hoitaa tulosaluejohtajan tehtäviä hänen ollessa estynyt tai esteellinen.

Tulosaluejohtajan tehtävät ja toimivalta:

1. johtaa ja kehittää tulosalueensa toimintaa ja palveluja yhteistyössä yksiköiden (vastuualue, tulosityksikkö, kustannuspaikka) esihenkilöiden kanssa sekä vastaa tulosalueensa tulosityksikköjen toiminnan ja talouden yhteensovittamisesta,
2. vastaa tulosalueensa taloudenhoidosta, taloussuunnitelma- ja talousarvioehdotuksen tekemisestä sekä talousarvion noudattamisesta,
3. päättää tulosalueellaan osamäärärahojen käytöstä ja palvelujen antamisesta,

4. vastaa tulosalueellaan tulojen, saatavien ja maksujen perinnästä,
5. hyväksyy tulosaluetta koskevat laskut, jota toimivaltaa hän voi siirtää tulosityksiköidensä esihenkilöille,
6. palvelualuejohtaja päättää alle 12 kk kestävästä määräaikaisesta työ/virkasuhteen täyttämisestä,
7. myöntää tutkimusluvut ja vastaa niihin liittyvistä henkilötietojen tietosuojasta,
8. vastaa tulosalueensa tiedotustoiminnasta ja yhteistyöstä eri tahojen kanssa,
9. tekee tulosaluetta koskevat sopimukset, sitoumukset ja hankinnat niiltä osin kuin niiden euromäärä ei ylitä 25 000 euroa,
10. päättää tarvittaessa hallintaansa kuuluvien tilojen luovuttamisesta tilapäiseen käyttöön,
11. vastaa tulosalueensa osalta irtaimistoluettelon pitämisestä annettujen ohjeiden mukaisesti,
12. päättää korvauksen ja vahingonkorvauksen myöntämisestä tapauksissa, joissa kunta on katsottava korvausvelvolliseksi, enintään 300 euroon asti tapauksittain,
13. vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta tulosalueellaan ja raportoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja valvonnasta palvelualuejohtajalle,
14. vastaa työntekijöiden perehdytyksestä tietoturva- ja tietosuoja-asioihin ja –ohjeistuksiin sekä valvoo tietoturvan toteutumista,
15. vastaa tulosalueensa tiedonhallinnan, arkistoinnin ja hyvän tiedonhallintatavan sekä tiedoksiannon toteutuksesta.

21 § Tulosityksikön (kustannuspaikan) esihenkilön tehtävät ja toimivalta

Tulosityksikön (kustannuspaikan) esihenkilö vastaa tulosityksikön toiminnasta sekä johtaa ja kehittää toimintaa tulosaluejohtajan alaisuudessa.

Palvelualuejohtaja määrää oman palvelualueensa tulosityksikön esihenkilön sijaisen, joka hoitaa tulosityksikön esihenkilön tehtäviä hänen ollessa estynyt tai esteellinen.

Keskushallintopalveluiden tulosityksikön esihenkilön sijaisen määrää kunnanjohtaja.

Tulosityksikön (kustannuspaikan) esihenkilön tehtävät ja toimivalta:

1. johtaa ja kehittää yksikkönsä toimintaa ja huolehtii palvelujen kehittämisestä yhteistyössä henkilöstön kanssa,
2. vastaa yksikkönsä taloudenhoidosta, talousarvion noudattamisesta ja talousarvioehdotuksen tekemisestä,

3. päättää omalta osaltaan osamäärärahojen käytöstä vahvistettujen ohjeiden ja käyttösuunnitelman rajoissa sekä palvelujen antamisesta,
4. tekee yksikköä koskevat sopimukset, sitoumukset ja hankinnat niiltä osin kuin niiden euromäärä ei ylitä 10 000 euroa,
5. päättää irtaimen omaisuuden tilapäisestä luovuttamisesta,
6. vastaa yksikkönsä osalta irtaimistoluettelon pitämisestä annettujen ohjeiden mukaisesti,
7. vastaa yksikkönsä tulojen, saatavien ja maksujen perinnästä,
8. vastaa yksikkönsä tiedotustoiminnasta ja yhteistyöstä eri tahojen kanssa,
9. päättää korvauksen ja vahingonkorvauksen myöntämisestä tapauksissa, joissa kunta on katsottava korvausvelvolliseksi, enintään 200 euroon asti tapausta kohden,
10. päättää tarvittaessa hallintaansa kuuluvien tilojen luovuttamisesta tilapäiseen käyttöön,
11. vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastuualueellaan ja raportoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja valvonnasta esihenkilölleen,
12. vastaa työntekijöiden perehdytyksestä tietoturva- ja tietosuoja-asioihin ja –ohjeistuksiin sekä valvoo tietoturvan toteutumista,
13. vastaa tulosityksikkönsä tiedonhallinnan, arkistoinnin ja hyvän tiedonhallintatavan toteutuksesta,
14. päättää harjoittelijoiden ottamisesta, jotka eivät ole palvelusuhteessa kuntaan mikäli esihenkilö.

22 § Keskushallintopalveluiden viranhaltijoiden toimivalta

Keskushallintopalveluiden tarkoituksena on huolehtia kunnan kehittämisestä, kunnan elinvoimaisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta ohjaamalla kunnan toimintaa valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden ja myöntämien resurssien puitteissa.

Keskushallintopalvelut vastaa kunnan talouden johtamisesta, henkilöstön johtamisesta, kunnan tiedonhallinnasta, työllisyyden hoidosta ja kehittämisestä, hallinnon kehittämisestä sekä johdon tuesta.

Keskushallintopalveluihin kuuluvat: hallintopalvelut, talouspalvelut, henkilöstöpalvelut ja työllisyyspalvelut sekä maaseutupalvelut. Hallinto- ja talouspalveluita johtaa talous- ja hallintojohtaja, henkilöstöpalveluita henkilöstöpäällikkö, työllisyyspalveluita

työllisyyspalveluvastaava ja maaseutupalveluita maaseutujohtaja. He toimivat kunnanjohtajan alaisuudessa.

1. Kunnanjohtaja

Kunnanjohtaja johtaa ja kehittää kunnan toimintaa kunnanhallituksen alaisuudessa.

Kunnanjohtajan esteellisenä tai poissa ollessa tai viran ollessa avoinna kunnanjohtajan tehtäviä hoitaa ensisijaisesti hyvinvointijohtaja ja toissijaisesti talous- ja hallintojohtaja. Valtuusto voi ottaa virkaan väliaikaisen hoitajan, jos virka on avoinna tai poissaolo kestää kolmea kuukautta pidemmän ajan.

Kunnanjohtajan tehtävänä on:

1. vastata kunnan edunvalvonnasta,
2. johtaa ja kehittää kuntaa kuntastrategian, valtuuston ja kunnanhallituksen päätösten mukaisesti,
3. johtaa ja koordinoi kunnan elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittämistä,
4. johtaa valtuuston ja -hallituksen käsiteltävien asioiden valmistelua,
5. johtaa kunnan varautumista,
6. vastata kunnan tietoturva- ja tietosuojapolitiikan toteutuksesta,
7. vastata kunnan tiedonhallinnan, arkistoinnin ja hyvän tiedonhallintatavan sekä tiedoksiannon toteutuksesta,
8. huolehtia kunnan viestinnän ja näkyvyyden edistämisestä ja yhteistoiminnasta kunnan kannalta tarpeellisten verkostojen ja muiden yhteistyötahojen kanssa,
9. huolehtia yhteydenpidosta kunnan poliittisiin päätöksentekijöihin, kansalaisjärjestöihin, elinkeinoelämään ja työmarkkinajärjestöihin,
10. ohjata kuntalaisiin ja muihin tahoihin kohdistuvaa kunnan viestintää sekä tarvittavan yhteistoiminnan järjestämisestä eri yhteistyötahojen kanssa,
11. suorittaa muut kuntalaissa säädetyt ja kunnanhallituksen ja –valtuuston määräämät tehtävät.

Kunnanjohtajan toimivalta:

1. nimeää kunnan johtoryhmän ja johtaa sen toimintaa,
2. päättää työryhmien asettamisesta asioiden valmistelua varten,
3. hyväksyy palvelualuejohtajien toimialaan kuuluvat henkilökohtaiset laskut ja on oikeus hyväksyä tarvittaessa myös minkä tahansa kunnalle kuuluva lasku,
4. tekee kuntaa koskevat päätökset, sopimukset, sitoumukset ja hankinnat sekä maanhankinnat niiltä osin kuin niiden euromäärä ei ylitä 100 000 euroa,

5. päättää tarvittavista kiireellisistä toimenpiteistä normaaliajan häiriötilanteissa, mikäli kunnan toiminnan turvaaminen sitä edellyttää,
6. päättää kunnan vaakunan käyttöoikeuden myöntämisestä,
7. vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta ja raportoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja valvonnasta kunnanhallitukselle.

2. Talous- ja hallintojohtajan toimivalta sen lisäksi, mitä palvelualuejohtajan toimivaltaan kuuluu

1. vastaa kunnan talouden johtamisesta, valvonnasta ja kehittämisestä,
2. vastaa kunnan riskienhallintapolitiikasta ja sisäisen valvonnan suunnittelusta,
3. vastaa kunnan hankinnoista ja ICT-asioista,
4. päättää lyhytaikaisen rahoituksen ottamisesta kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi kunnanhallituksen vahvistamaan enimmäismäärään asti,
5. päättää kassavarojen tilapäisestä sijoittamisesta valtuuston päättämien periaatteiden ja kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti,
6. päättää saatavien poistamisesta kirjanpidosta niiden saatavien osalta, joita ei ulosottomenettelyllä tai muuten ole pystytty perimään, ellei tehtävää ole annettu muulle viranomaiselle,
7. päättää pankkitilien avaamisesta ja lopettamisesta sekä ratkaisee maksuliikennettä koskevat asiat,
8. päättää konsernitilin rakenteesta, limiiteistä ja koroista,
9. päättää hankeaikaisen väliaikaisrahoituksen myöntämisestä hankkeiden toteuttajille 50 000 euroon saakka,
10. päättää sellaisten laskujen hyväksymisestä, joille ei ole varsinaisten hyväksyjien poissaolon tai tilapäisen estymisen johdosta hyväksyjää ja on oikeus hyväksyä tarvittaessa hyväksyä mikä tahansa kunnalle kuuluva lasku,
11. vastaa kunnan hallinnon johtamisesta ja kehittämisestä, strategisesta valmistelusta ja suunnittelusta, sekä asioiden, säännösten ja ohjeiden valmistelusta ja käytännön toteutuksesta,
12. vastaa vaalien järjestämisestä,

13. vastaa kunnan tietoturva- ja tietosuoja-asioista,
14. vastaa kunnan valmiussuunnittelusta yhteistyössä palvelualuejohtajien kanssa,
15. vastaa kunnan palvelupisteen toiminnasta,
16. vastaa kunnan tiedonhallinnasta ja arkistotoimesta,
17. vastaa osaltaan kunnan viestinnästä ja sen kehittämisestä,
18. toimii talous- ja hallintopalveluiden tulosityksiköiden esihenkilönä.

3. Henkilöstöpäällikön toimivalta sen lisäksi, mitä tulosityksikön esihenkilön toimivaltaan kuuluu

1. valvoo ja kehittää kunnan henkilöstöhallintoa,
2. toimii työnantajan edustajana koko kuntaa koskevissa henkilöstöasioissa,
3. antaa ohjeen viranhaltijan / työntekijän palkkauksesta,
4. antaa ohjeen uusien perustettavien virkojen/työsuhteiden palkkauksesta ennen henkilöstö- ja työllisyysjaoston käsittelyä,
5. päättää palkkauksen muutoksista palvelussuhteen aikana,
6. vahvistaa ja päättää kunnanjohtajan tai palvelualuejohtajan valmistelun pohjalta maksettavat kertapalkkiot, erillislisät, rekrytointilisät, henkilökohtaiset lisät,
7. antaa henkilöstöä koskevat ohjeet henkilöstö- ja työllisyysjaoston hyväksymien periaatteiden mukaisesti,
8. vastaa virka- ja työehtosopimusten täytäntöönpanosta, mikäli niihin ei sisälly harkintaa,
9. myöntää koko kunnan henkilöstöä koskevat tutkimusluvut ja vastaa niihin liittyvistä henkilötietojen tietosuojasta,
10. toimii henkilöstöpalveluiden tulosityksikön esihenkilönä.

4. Työllisyyspalveluvastaavan toimivalta sen lisäksi, mitä tulosityksikön esihenkilön toimivaltaan kuuluu

1. valmistelee henkilöstö- ja työllisyysjaostolle työllisyyspalveluiden raportoitavat ja päätettävät asiat,
2. vastaa kunnan tukityöllistämisestä ja siihen liittyvien sopimusten allekirjoittamisesta,
3. vastaa työllistämisen kuntalisien ja muiden työllistämisavustusten myöntämisestä,
4. vastaa kesätyöprojektin koordinoinnista,
5. toimii työllisyyspalveluiden yhdyshenkilönä muihin viranomaisiin ja verkostoihin,
6. koordinoi maahanmuutto- ja kotoutumisasioita yhteistyössä palvelualueiden kanssa,
7. toimii työllisyyspalveluiden tulosityksikön esihenkilönä.

5. Tiedonhallintasuunnittelija tiedonhallintaa johtavana viranhaltijana huolehtii kunnanhallituksen alaisena tiedonhallintalaissa määriteltujen tiedonhallinnan järjestämiseen ja asianhallintaan liittyvien tehtävien hoidosta sekä asiakirjahallintoa johtavana viranhaltijana johtaa kunnan asiakirjahallintoa sekä

1. vastaa kunnan pysyvästi säilytettävistä asiakirjatiedoista,
2. vastaa kunnanhallituksen tiedonhallinnan viranomaistehtävien valmistelusta ja täytäntöönpanosta,
3. ohjaa, kehittää ja valvoo asiakirjahallintoa osana kunnan tiedonhallintaa,
4. laatii kunnan tiedonohjaussuunnitelman ja hyväksyy muutokset,
5. vastaa kunnan päätearkistosta ja pysyvästi säilytettävistä asiakirjatiedoista ja asiakirjoista,
6. hyväksyy tiedonkäsittelyn, säilytyksen ja arkistoinnin ohjeistuksen ja valvoo, että tehtävät hoidetaan annettujen ohjeiden mukaisesti,
7. toimii kunnan tietosuojavastaavana, seuraa ja valvoo tietosuojan toteutumista sekä henkilötietojen käsittelyä kunnassa,
8. huolehtii tiedonhallintaan ja tietosuojaan liittyvästä ohjeistuksesta, koulutuksesta ja neuvonnasta sekä yhteydenpidosta valvontaviranomaisiin,
9. myöntää tutkimusluvut Liperin kunnan arkistoihin.

6. Maaseutujohtajan toimivalta sen lisäksi, mitä tulosalueen esihenkilön toimivaltaan kuuluu

1. vastaa maaseutupalveluiden toiminnasta maksajavirastosopimuksen vaatimalla tavalla,
2. vastaa toimenpiteistä ja muista hakemuksista, jotka asetuksissa on erikseen säädetty,
3. päättää maaseudun kehittämisrahan kohdentamisesta maaseutulautakunnan hyväksymän ohjeen mukaisesti,
4. toimii yhteistoiminta-alueen kuntien alueella maaseutuelinkeinoviranomaisena,
5. päättää hankkeiden kuntaosuuksista maaseutupalveluiden talousarvioon hankkeisiin varatun määrärahan puitteissa.

7. Maaseutuasiamiehet

1. maaseutuhallinnon yksikössä työskentelevät viranhaltijat toimivat maaseutuelinkeinoviranomaisena yhteistoiminta-alueen kuntien alueella.

23 § Hyvinvointipalveluiden viranhaltijoiden toimivalta

1. **Hyvinvointijohtajan tehtävät ja toimivalta**, sen lisäksi mitä palvelualuejohtajan toimivaltaan kuuluu:
 1. toimii kunnan edustajana Joensuun seudun kansalaisopiston ja seutukirjaston neuvottelukunnassa,
 2. koordinoi kunnan hyvinvointityötä ja vastaa hyvinvointityöryhmän toiminnan valmistelusta,
 3. vastaa esiopetus- ja koululaiskuljetusten lukuvuosittaisesta järjestämisestä ja niihin liittyvistä sopimuksista hyvinvointilautakunnan hyväksymien perusteiden mukaisesti sekä allekirjoittaa em. perusteiden mukaan tehdyt kuljetussopimukset,
 4. päättää koulukuljetusten kilpailutuksesta ja hankinnasta palvelualuejohtajan hankintarajojen puitteissa,
 5. päättää oppilaan sijoittamisesta toissijaiseen kouluun,
 6. päättää lähikoulualueista poikkeamisesta erityisestä syystä,
 7. päättää oppilaan siirtymisestä oppilaskohtaisten tukitoimien piiriin, oppilaan saamista avustamis-/tulkitsemispalveluista ja apuvälineistä, oppimäärän rajaamisesta sekä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta, kun huoltaja ei vastusta asiaa,

8. myöntää luvan koulunkäynnin aloittamiseen yhtä vuotta säädettyä aikaisemmin tai myöhemmin,
9. hyväksyy yksikkökohtaiset toiminnan järjestämistä koskevat ohjeet, säännöt ja suunnitelmat,
10. päättää maksun perimättä jättämisestä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen osalta,
11. päättää huoltajien hakemuksesta maksullisten tai maksuttomien esi- ja perusopetuksen kuljetusten myöntämisestä,
12. päättää oikeudesta suorittaa erityinen tutkinto,
13. päättää hakemuksesta oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisen,
14. päättää oppivelvolliselle opiskelupaikan tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa, jos oppivelvollinen ei ole aloittanut oppivelvollisuuslain 4 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa,
15. päättää hyvinvointipalvelujen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosiavustuksien jakamisesta hyvinvointilautakunnan päättämien kriteereiden pohjalta,
16. päättää oppilaan ottamisesta valmistavaan opetukseen,
17. päättää lautakunnan hyväksymästä lukuvuosisuunnitelmasta poikkeamisesta,
18. tekee sopimukset esi- ja perusopetuksen kustannusten korvaamisesta palvelun tilaajan eli oppilaan kotikunnan kanssa,
19. vahvistaa oppilaan siirtymisen kotiopetukseen huoltajan ilmoituksen perusteella,
20. päättää siirtymisestä pidennettyyn oppivelvollisuuteen 31.7.2026 saakka ja varhennettuun oppivelvollisuuteen 1.8.2026 alkaen ja näiden purkamisesta,
21. päättää oppilaan siirtymisestä toiminta-alueittaiseen opiskeluun tai sen lopettamisesta,
22. päättää oppilaan perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä (Pol § 18),
23. päättää tutkimusluvan myöntämisestä, kun se koskee useampaa perusopetuksen yksikköä, useampaa tulosaluetta tai koko palvelualueetta,
24. päättää opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite 1.8.2026 alkaen.

2. Varhaiskasvatuksen johtajan tehtävät ja toimivalta, sen lisäksi mitä tulosaluejohtajan yleiseen toimivaltaan kuuluu:

1. päättää varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain mukaisesta maksun perimättä jättämisestä tai alentamisesta varhaiskasvatuksen maksujen osalta,
2. päättää oppilaan siirtymisestä lapsikohtaisten tukitoimien piiriin esiopetuksessa, kun huoltaja ei vastusta asiaa,
3. päättää lapsen avustamis-/tulkitsemispalveluista ja apuvälineistä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa,
4. vastaa varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman sekä esiopetussuunnitelman toimeenpanosta,
5. valvoo yksityisen varhaiskasvatuksen järjestämistä,
6. vastaa lasten ja perheiden hyvinvointia edistävästä monialaisesta yhteistyöstä varhaiskasvatuksessa,
7. päättää yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan hyväksymisestä palvelusetelitoimijaksi,
8. tekee yksikköä/kustannuspaikka koskevat sopimukset, sitoumukset ja hankinnat niiltä osin kuin niiden euromäärä ei ylitä 25 000 euroa,
9. päättää yksikköä/kustannuspaikkaa koskevan korvauksen ja vahingonkorvauksen myöntämisestä tapauksissa, joissa kunta on katsottava korvausvelvolliseksi, enintään 300 euroon asti tapausta kohden.

3. Palvelusuunnittelijan toimivalta:

1. vastaa lasten ja perheiden hyvinvointipalvelujen palveluohjauksesta ja -muotoilusta,
2. päättää varhaiskasvatuspalvelujen antamisesta ja palvelumaksujen määrittämisestä hyvinvointilautakunnan perusteiden ja yleisten ohjeiden mukaisesti,
3. päättää lapsen siirtämisestä tehostetun tuen piiriin sekä tehostetun tuen purkamisesta varhaiskasvatuksessa, kun huoltaja ei vastusta siirtoa,
4. päättää palvelusetelin myöntämisestä.

4. Päiväkodinjohtajan toimivalta (virassa oleva), sen lisäksi mitä kustannuspaikan esihenkilön yleiseen toimivaltaan kuuluu:

1. päättää omassa yksikössään lapsen siirtämisestä tehostetun tuen piiriin sekä tehostetun tuen purkamisesta varhaiskasvatuksessa, kun huoltaja ei vastusta siirtoa,
2. Käsittelee henkilöstön työsuhteisiin liittyviä tarvittavia tietoja.

5. Vapaa-aikapäällikön tehtävät ja toimivalta, sen lisäksi mitä tulosaluejohtajan toimivaltaan kuuluu:

1. vastaa kunnan nuoriso, kulttuuri- ja liikuntapalveluista sekä niiden seudullisesta ja valtakunnallisesta yhteistyöstä ja kehittämisestä,
2. vastaa kunnan järjestöyhteistyöstä,
3. päättää Penttilä-salin, liikunta- ja nuorisotilojen vakiovuoroista sekä myöntää luvan liikuntapaikkojen käyttöön kouluaikojen ulkopuolella,
4. vastaa uimahallin toiminnasta ja sen toiminnan turvallisuudesta,
5. päättää hyvinvointipalvelujen nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden vuosivastustusten jakamisesta hyvinvointilautakunnan päättämien kriteereiden pohjalta,
6. myöntää hakemuksesta vammaisliikunta- ja avustajakortit hyvinvointilautakunnan määrittelemien periaatteiden mukaisesti.

6. Rehtorin tehtävät ja toimivalta (Ylämylly, Honkalampi), sen lisäksi mitä tulosyksikön esihenkilön toimivaltaan kuuluu:

1. päättää oppilaitoksen työjärjestyksestä,
2. päättää koulunsa oppilaaksi otosta, jos koulu on oppilaan lähikoulu,
3. myöntää paikat aamu- ja iltapäivätoimintaan,
4. myöntää oppilaalle 5 päivää pidemmät lomat huoltajan anomuksesta,
5. päättää huoltajaa kuultuaan valitun valinnaisaineen vaihtamisesta toiseksi aineeksi,
6. päättää vuosiluokan kertaamisesta,
7. vastaa siitä, että oppilaalle tehtävä tuen tarpeen arviointi ja oppilaskohtaisten tukitoimien suunnitelma on asianmukaisesti laadittu ja päivitetty,

8. päättää tutkimusluvista koulunsa osalta,
 9. päättää kotiopetuksessa olevan oppilaan tutkivan opettajan määräämisestä,
 10. myöntää luvan kouluhuoneiston ulkopuoliseen käyttöön, liikuntapaikkojen osalta vain koulupäivän aikana,
 11. päättää julkisuuden rajoittamisesta,
 12. päättää kirjallisen varoituksen antamisesta oppilaalle,
 13. vastaa opetussuunnitelman toimeenpanosta,
 14. päättää oppivelvollisuuden suorittamisen suunnitelmasta määräaikaisen erottamisen aikana,
 15. evää oppilaan osallistumisen opetukseen enintään jäljellä olevan työpäivän ja sitä seuraavan päivän ajaksi,
 16. päättää tilapäisestä vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta terveydellisistä syistä (max. 4 kk).
- 7. Koulun johtajan tehtävät ja toimivalta** (Liperi, Mattisenlahti, Salokylä, Viinijärvi), sen lisäksi mitä kustannuspaikan esihenkilön toimivaltaan kuuluu:
1. päättää koulun työjärjestyksestä,
 2. päättää koulunsa oppilaaksi otosta hyvinvointijohtajan ohjeiden mukaisesti sekä myöntää paikat aamu- ja iltapäivätoimintaan,
 3. myöntää oppilaalle 5 päivää pidemmät lomat huoltajan anomuksesta,
 4. vastaa siitä, että oppilaalle tehtävä tuen tarpeen arviointi ja oppilaskohtaisten tukitoimien suunnitelma on asianmukaisesti laadittu ja päivitetty,
 5. myöntää luvan kouluhuoneiston ulkopuoliseen käyttöön, liikuntapaikkojen osalta vain koulupäivän aikana,
 6. vastaa opetussuunnitelman toimeenpanosta,
 7. päättää julkisuuden rajoittamisesta,
 8. evää oppilaan osallistumisen opetukseen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja sitä seuraavan päivän ajaksi.

Liperin, Mattisenlahden, Salokylän ja Viinijärven koulujen osalta hallintopäätökset seuraavissa asioissa tekee hyvinvointijohtaja:

1. päättää vuosiluokan kertaamisesta,
2. päättää kotiopetuksessa olevan oppilaan tutkivan opettajan määräämisestä,
3. päättää kirjallisen varoituksen antaminen oppilaalle,
4. päättää oppivelvollisuuden suorittamisen suunnitelmasta määräaikaisen erottamisen aikana,
5. tekee yksikköä/kustannuspaikka koskevat sopimukset, sitoumukset ja hankinnat niiltä osin kuin niiden euromäärä ei ylitä 60 000 euroa,
6. päättää yksikköä/kustannuspaikkaa koskevan korvauksen ja vahingonkorvauksen myöntämisestä tapauksissa, joissa kunta on katsottava korvausvelvolliseksi enintään 10 000 euroon asti tapausta kohden,
7. päättää tilapäisestä vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta terveydellisistä syistä (max. 4kk).

24 § Elinympäristöpalveluiden viranhaltijoiden toimivalta

- 1. Teknisen johtajan tehtävät ja toimivalta, sen lisäksi, mitä palvelualuejohtajan toimivaltaan kuuluu**
 1. kokonaisvastuu kunnan strategisesta maankäytön suunnittelusta sekä kaavoitus- ja kehityshankkeista,
 2. päättää kunnan omistamien tonttien ja kiinteistöjen myynnistä valtuuston vahvistamien ehtojen mukaisesti,
 3. allekirjoittaa kunnan puolesta kunnan omistamien tonttien ja muiden kiinteistöjen kauppakirjat,
 4. myöntää em. tonttien rakentamisen jatkoajat enintään kaksi vuotta ja panee maksuun sopimusasiakirjojen mukaiset rakentamisvelvoitteen sopimussakot,
 5. hyväksyy yrityskäyttöön tulevien tonttien rakennussuunnitelmat,
 6. antaa kunnan suostumuksen rakennuspaikan luovuttamiseen rakentamattomana,

7. päättää kunnan omistamien maa-ainesten myynnistä hyväksytyjen perusteiden mukaan. Yksittäinen suurin myytävä soramäärä on 50 000 r³/v/asiakas,
 8. päättää välttämättömistä vähäisistä muutoksista hyväksytyihin uudisrakennus- ja korjaussuunnitelmiin,
 9. päättää kiireellisten korjaustöiden suorittamisesta, mikäli vahingon estäminen tai toiminnan turvaaminen sitä edellyttävät,
 10. päättää urakoitsijoilta ja tavarantoimittajilta vaadittavista vakuuksista, pois lukien maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaisista vakuuksista,
 11. edustaa kuntaa yleisten tietoitusten osalta ja tarvittaessa nimeää edustajan,
 12. päättää kunnan omistamia kiinteistöjä palvelevien johtojen liittymä- ja toimitussopimusten hyväksymisestä,
 13. päättää kunnan käytöstä poistetun irtaimiston myynnistä tai luovuttamisesta,
 14. päättää toimialalleen kuuluvien pienten avustusten myöntämisestä määrärahojen puitteissa,
 15. toimii elinympäristöpalveluiden esihenkilönä
 16. päättää maa-alueiden takaisin hankkimisesta sekä sopimusten irtisanomisesta valtuuston hyväksymien määrärahojen rajoissa,
 17. päättää yksityisteiden kunnan tieavustusten jakamisesta,
 18. päättää kunnan haja-asutusalueen vesi- ja viemärihuoltohankkeiden avustusten jakamisesta,
- 2. Kaavoituspäällikön tehtävät ja toimivalta,** sen lisäksi mitä tulosaluejohtajan toimivaltaan kuuluu:
1. toimii kaavoitus- ja maankäyttöpalvelut -tulosalueen esihenkilönä,
 2. hoitaa alueidenkäyttölain 20 §:n edellyttämät kaavoittajan tehtävät (AKL 20§),
 3. vastaa yleis- ja asemakaavan kaavaprosessin valmistelusta päätöksentekoa varten,
 4. päättää kunnan omistamien tonttien ja kiinteistöjen sekä määräalojen vuokrauksesta ja maiden vuokralle ottamisesta kunnan tarpeisiin sekä vastaavien määräaikaisten käyttöoikeuksien sopimuksista valtuuston vahvistamien ehtojen mukaisesti,

5. päättää luvan myöntämisestä kunnan omistaman maan käyttöön tilapäistä tieyhteyttä varten,
6. päättää luvan antamisesta naapurin rakentaa 4 metriä lähemmäksi kunnan omistaman maan rajaa, ellei asemakaavasta muuta johdu,
7. päättää ulkoalueiden ja ulkoilureittien sopimuksista ja maksettavista korvauksista, kun kysymyksessä on kunnan tai yksityisen omistaman maan käyttö ulkoilu-, liikunta-, monitoimi- ja moottorikelkkareittien rakentamiseen ja käyttöön,
8. päättää oikeuden myöntämisestä raiteiden, johtojen, kilpien, mainosten ja muiden sellaisten laitteiden sijoittamiseen kunnan omistamille yleisille paikoille,
9. antaa luvan puiden kaatamiseen kunnan omistamilta alueilta sekä päättää puuerien myynnistä tulosaluejohtajan toimivallan mukaisesti,
10. valmistelee kunnan metsätaloussuunnitelmien mukaiset puukaupat ja hoitotoimenpiteet sekä päättää kunnan maa-alueiden puukauppojen käytännön toimenpiteiden toteuttamisesta,
11. vastaa kaavoitusmittauksen valvonnasta (AKL 54b) ja vastaa kaavoituksen pohjakartan hyväksymisestä (AKL 54 b ja c),
12. päättää maanmittaustoimitusten hakemisesta, allekirjoittaa maanmittaustoimitusten hakemukset ja edustaa kuntaa tarvittaessa maanmittaustoimituksissa ja huolehtii kunnan omistamien kiinteistöjen lainhuutojen hakemisesta ja näihin liittyvien selvitysten antamisesta,
13. päättää johtoalueen käyttöoikeussopimuksista, kun kysymyksessä on kunnan omistaman maan käyttö sähkö-, tele-, aluelämpö-, hulevesi- tai vesi- ja viemärijohtojen rakentamiseen tai yksityisen maan käyttö vastaavien kunnan johtojen rakentamiseen,
14. toimii kunnan toimivaltaisena edustajana maanmittauslaitoksen kuntaa koskevissa lainhuuto, lohkomis-, rekisteröinti- ja muissa kiinteistöjen osto- ja luovutus ym. rekisteröintipalveluissa,
15. antaa erityisistä syistä kiinteistönmuodostamislain 32 §:n ja 33 §:n mukaisen suostumuksen lohkomiseen sitovan tonttijaon mukaisella alueella ja asemakaava-alueen ulkopuolella sekä hyväksyy alueidenkäyttölain 11 luvun tarkoittamat erilliset tonttijaot ja tonttijakojen muutokset ja kumoamiset sekä antaa perustelluista syistä kunnan suostumuksen lohkomiseen, kun se koskee kiinteistön muodostamislain 33§ mukaisia tapauksia (rakentamisrajoitus),
16. päättää osoitekarttaan merkittävistä osoitteista,

17. päättää etuostolain 21 §:n tarkoittaman ratkaisuvallan käyttämisestä niiltä osin, kun se koskee etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä,
18. tekee rakentamislain 189 §:n mukaisia tietopyyntöjä Verohallinnolle,
19. päättää kunnan omistamien maa-ainesten myynnistä hyväksytyjen perusteiden mukaan. Yksittäinen suurin myytävä soramäärä on 5 000 rtrm³/v/asiakas,
20. päättää poikkeamisratkaisusta, kun kyseessä ovat:
 - a) ei rakentamislupaa tarvitsevien rakennusten poikkeamiset vähimmäisetaisyydestä rajoista ja vesirajoista tai muusta rakennuksen sijaintia tai kokoa ohjaavasta määräyksestä ja
 - b) muiden rakennusten osalta sijainnista, kun poikkeamisen perusteena on rakennuspaikan vähäinen koko, muoto tai maasto-olosuhteet (rakennusten sijoittamisongelmat kiinteistöllä) tai kun rakentamisessa sovelletaan alueelle aiemmin vakiintunutta määräyksistä poikkeavaa rakentamistapaa,

3. Vesihuoltopäällikön tehtävät ja toimivalta

1. päättää välttämättömistä, vähäisistä muutoksista hyväksytyihin korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmiin, mikäli ei urakkasopimuksista muuta johdu eikä tämä aiheuta rakenteiden ja laitteiden käyttötarkoituksen eikä hyväksytyn laatu- tai kustannustason muutosta,
2. päättää kiireellisten korjaustöiden suorittamisesta, mikäli vahingon estäminen tai toiminnan turvaaminen sitä edellyttävät,
3. päättää kunnan puolesta vesi- ja viemärlaitoksen liittymissopimusten hyväksymisestä lukuun ottamatta niitä tapauksia, jolloin on taksasta poikkeavat perusteet,
4. toimii vesihuoltolaitos -tulosalueen esihenkilönä.

4. Rakennustarkastuspäällikön tehtävät ja toimivalta, sen lisäksi mitä tulosaluejohtajan toimivaltaan kuuluu:

1. toimii kunnan rakennustarkastajana ja käyttää rakennustarkastajalle rakentamislaisissa tai muualla säädettyä yleistä tarkastustoimivaltaa ja harkintavaltaa,
2. valmistelee kunnan rakennusvalvontaviranomaisena toimivalle rakennus- ja ympäristölautakunnalle rakennusvalvonnalle kuuluvat asiat,
3. suorittaa rakennusvalvontaviranomaiselle kuuluvia katselmuksia ja tarkastuksia,

4. arvioi maisematyöluvan tarpeen puiden kaatamiseen tonteilta asemakaavan mukaisilla rakennuspaikoilla ja ranta-asemakaava alueilla, sekä yleiskaava-alueilla, jos kaavassa niin määrätään,
5. toimii ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelut -tulosalueen esihenkilönä.

5. Infrapäällikön tehtävät ja toimivalta

1. päättää välttämättömistä, vähäisistä muutoksista hyväksyttyihin korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmiin, mikäli ei urakkasopimuksista muuta johdu eikä tämä aiheuta rakenteiden ja laitteiden käyttötarkoituksen eikä hyväksytyn laatu- tai kustannustason muutosta,
2. päättää kiireellisten korjaustöiden suorittamisesta, mikäli vahingon estäminen tai toiminnan turvaaminen sitä edellyttävät,
3. ratkaisee viitoitus- ja opastushakemukset kunnan ollessa tienpitäjänä,
4. päättää tilapäisestä katujen sulkemisesta,
5. toimii hulevedet ja liikenneväylät sekä liikunta- ja ulkopaikka-alueet kustannuspaikkojen esihenkilönä,
6. Vastaa liikuntaolosuhteiden ylläpidosta.

6. Isännöitsijän tehtävät ja toimivalta

1. päättää asuntotoimen lainsäädännöllä kunnalle kuuluvista tehtävistä kuten vuokratalojen asukkaiden valinnan viranomaisvalvonnasta sekä kunnan välittämien aravalainojen lainakannan hoidosta,
2. valitsee asukkaat kunnan omistamiin vapaarahoitteisiin asuntoihin ja päättää vuokrausehdoista,
3. päättää sisäisistä toimitilojen vuokraamisesta ja vuokraehdoista eri hallintokunnille,
4. edustaa kuntaa tai päättää kunnan edustajan nimeämisestä niiden asunto-osakeyhtiöitten yhtiökokouksissa, joissa kunnan hallinnassa on huoneistoja,
5. päättää välttämättömistä, vähäisistä muutoksista hyväksyttyihin korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmiin, mikäli ei urakkasopimuksista muuta johdu eikä tämä aiheuta rakennusten käyttötarkoituksen eikä hyväksytyn laatu- tai kustannustason muutosta,

6. päättää kiireellisten korjaustöiden suorittamisesta, mikäli vahingon estäminen tai toiminnan turvaaminen sitä edellyttävät,
7. päättää oikeuden myöntämisestä kilpien, mainosten ja muiden sellaisten laitteiden sijoittamiseen kunnan omistamiin rakennuksiin,
8. toimii kunnan kiinteistö- ja tilapalvelut tulosityksikön esihenkilönä.
9. päättää ja tekee sopimukset ulkoisten toimitilojen vuokraamisesta kunnan tarpeisiin niiltä osin, kun niiden euromäärä ei ylitä 10 000 euroa/vuosi,

7. Kiinteistörakennusmestari tehtävät ja toimivalta

1. päättää välttämättömistä, vähäisistä muutoksista hyväksytyihin korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmiin, mikäli ei urakkasopimuksista muuta johdu, eikä tämä aiheuta rakennusten käyttötarkoituksen eikä hyväksytyn laatu- tai kustannustason muutosta
2. päättää kiireellisten korjaustöiden suorittamisesta, mikäli vahingon estäminen tai toiminnan turvaaminen sitä edellyttävät
3. toimii kunnossapitopalvelut -kustannuspaikan esihenkilönä
4. vastaa venepaikkojen vuokrauksesta
5. toimii puistot ja yleiset alueet – kustannuspaikan esihenkilönä.

8. Ympäristötarkastajan tehtävät ja toimivalta

1. antaa alueen puhdistamiskehotuksen roskaamistapauksissa,
2. tekee päätökset ympäristönsuojelulain mukaisista ilmoituksista,
3. suorittaa rakennusvalvontaviranomaiselle ja ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvia katselmuksia ja tarkastuksia sekä valvoo ja ohjaa maa-ainesten ottoa,
4. päättää ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetun lain mukaisista asioista,
5. päättää talousjätevesiasetuksen käsittelyvaatimuksia koskevista poikkeamisista,
6. hoitaa kunnille korjausavustuslaissa osoitetut tehtävät,

7. käyttää rakennustarkastajalle rakentamislaisissa tai muualla säädettyä yleistä tarkastustoimivaltaa ja harkintavaltaa,
8. toimii ympäristöpalvelut ja jätehuolto -kustannuspaikkojen vastuuhenkilönä,
9. Tekee päätökset maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaisista vakuuksista.

5. luku Toimivallan jakoon liittyvät erityiset määräykset

25 § Toimivallan edelleen siirtäminen

Toimielin, luottamushenkilö ja viranhaltija voivat päättää sille hallintosäännöllä tai muulla säännöllä määrätyn toimivallan siirtämisestä alaiselleen viranhaltijalle. Se, jolle toimivaltaa on edelleen siirretty, ei voi enää siirtää toimivaltaa edelleen

Toimivallan siirtämisen rajoituksista säädetään kuntalain 91 §:ssä.

26 § Toimivalta päättää asiakirjan antamisesta

Valtuuston asiakirjoja koskevat tieto- ja asiakirjapyyntö ratkaisee talous- ja hallintojohtaja ja palvelualueen tieto- ja asiakirjapyyntö ratkaisee palvelualuejohtaja.

Toimielin voi päättämässään laajuudessa siirtää tietojen ja asiakirjojen antamista koskevaa viranomaisen ratkaisultaansa alaiselleen viranhaltijalle.

27 § Asian ottaminen kunnanhallituksen ja lautakunnan käsiteltäväksi (otto-oikeus)

Asian ottamisesta kunnanhallituksen käsiteltäväksi voi päättää kunnanhallitus, kunnanhallituksen puheenjohtaja tai kunnanjohtaja.

Puheenjohtajan ollessa estynyt varapuheenjohtaja voi tehdä ottopäätöksen. Vastaavasti esittelijän ollessa estynyt esittelijän sijainen voi tehdä ottopäätöksen. Puheenjohtajan tai viranhaltijan tekemä ottopäätös on kirjattava, jotta otto-oikeuden käyttäminen määräajassa voidaan tarvittaessa näyttää toteen.

Asia voidaan kuntalain 92 §:n mukaisesti ottaa lautakunnan käsiteltäväksi, jollei ole ilmoitettu asian ottamisesta kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Asian ottamisesta lautakunnan käsiteltäväksi voi päättää lautakunnan ja sen puheenjohtajan lisäksi lautakunnan esittelijä.

Asia on otettava ylemmän toimielimen käsiteltäväksi sen ajan kuluessa, jossa kuntalain 134 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus päätöksestä on tehtävä.

Ylemmän toimielimen käsiteltäväksi ei kuitenkaan saa ottaa (kuntalaki 92§):

1. lain tai asetuksen mukaisia lupa-, ilmoitus-, valvonta- tai toimitusmenettelyä koskevia asioita,
2. yksilöön kohdistuvia opetustoimen, terveydenhuollon tai sosiaalitoimen asioita,

Lisäksi ylemmän toimielimen käsiteltäväksi ei saa ottaa yksilöön kohdistuvia asioita, joista säädetään erityislainsäädännössä.

Liperin kunnanhallituksella ei ole otto-oikeutta Pohjois-Karjalan maaseutupalveluiden kuntien yhteisen maaseutulautakunnan tekemiin päätöksiin.

28 § Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen

Kunnanhallituksen alaisen viranomaisen on ilmoitettava kunnanhallitukselle tekemistään ottokelpoisista päätöksistä lukuun ottamatta sellaisia asioita tai asiaryhmiä, joista kunnanhallitus on päättänyt, ettei se käytä otto-oikeuttaan.

Lautakunnan alaisen viranomaisen on ilmoitettava lautakunnalle tekemistään ottokelpoisista päätöksistä lukuun ottamatta sellaisia asioita tai asiaryhmiä, joista lautakunta on ilmoittanut, ettei se käytä otto-oikeuttaan.

Ilmoitus on tehtävä neljän päivän kuluessa pöytäkirjan tarkastamisesta. Jos pöytäkirjaa ei tarkasteta, määräaika lasketaan pöytäkirjan allekirjoittamisesta.

Päätökset niissä asioissa, joista ei tarvitse ilmoittaa, voidaan otto-oikeuden estämättä panna täytäntöön, jollei yksittäistapauksessa ole ilmoitettu asian ottamisesta kunnanhallituksen (tai lautakunnan) käsiteltäväksi.

29 § Hankintaoikaisun käsittely

Mikäli hankintapäätöksestä tehdään sekä hankintalain mukainen hankintaoikaisu että kuntalain mukainen oikaisuvaatimus, toimivalta käsitellä hankintaoikaisu on sillä toimielimellä, joka on toimivaltainen käsittelemään kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen.

6. luku Konserniohjaus ja sopimusten hallinta

Kuntakonsernin muodostavat kunta ja sen tytäryhteisöt. Tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kunnalla on kirjanpitolain mukaisesti määräysvalta. Myös kunnan määräysvallassa olevat säätiöt kuuluvat kuntakonserniin.

Talousarvio laaditaan ottaen huomioon kuntakonsernin vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa asetetaan toiminnan ja talouden vuosittaiset tavoitteet. Kuntakonsernia johdetaan kokonaisuutena kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta ja strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Valtuusto päättää osana kuntastrategiaa omistajapolitiikasta sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Tytäryhteisöt luokitellaan strategisen ja taloudellisen merkityksen sekä riskien perusteella.

Omistajaohjauksella huolehditaan, että tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Konserniohje on omistajaohjauksen keskeinen väline. Konserniohjeen vähimmäissisällöstä säädetään kuntalain 47 §:ssä. Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvien osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Konsernivalvonta on tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seuranta.

30 § Konsernijohto

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

31 § Konsernijohtoon tehtävät ja toimivallan jako

Kunnanhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
4. seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä,
5. antaa kunnan ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa,
6. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista,
7. nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin,
8. antaa valtuustolle kolmannesvuosittain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä.

Kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

32 § Sopimusten hallinta

Kunnanhallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä, antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet sopimushallinnasta. Kunnanhallitus määrää sopimusten vastuuhenkilöt palvelualueellaan. Lautakunta määrää sopimusten vastuuhenkilöt palvelualueellaan. Palvelualueiden johtajilla on kokonaisvastuu oman palvelualueensa sopimuksista ja sopimusten vastuuhenkilöistä.

7. luku Toimivalta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa

33 § Normaalista toimivallasta poikkeaminen ja raportointi

Hallintosäännön muiden lukujen toimivaltamääräyksistä voidaan poiketa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa ja välttämättömän syyn vuoksi silloin, kun päätöksentekoa ei kyetä normaalitoimivaltuuksin riittävällä tavalla järjestämään. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat uhat, jotka aiheuttavat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin.

Kunnanjohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi.

Palvelualuejohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi omalla toimialallaan välttämättömän syyn vuoksi, ellei kunnanjohtaja päättä asiasta.

Kunnanhallitukselle tulee raportoida tähän pykälään perustuvalla toimivallalla tehdyistä päätöksistä.

34 § Päätösvallan käyttöön ottaminen määrääjäksi kunnanhallituksen päätöksellä poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa

Kunnanhallitus voi vahvistaa kunnanjohtajan ja palvelualuejohtajien normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan määrääjäksi poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteessa 33

§:ssä mainitun välttämättömän syyn vuoksi. Kunnanhallitus voi – vahvistamisen sijaan – sekä ennen määräajan päättymistä todeta, ettei normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytölle ole enää perusteita.

35 § Kokouskutsun määräajasta poikkeaminen

Toimielinten kokouskutsun lähettämisen määräajasta voidaan poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa poiketa päätöksenteon nopeuttamiseksi.

8. luku Toimivalta henkilöstöasioissa

Mikäli määräys koskee sekä virkasuhteisia, että työsuhteisia, on käytetty käsitettä palvelussuhde.

36 § Kunnanhallituksen yleistoimintavalta henkilöstöasioissa

Henkilöstöasioissa toimivalta on kunnanhallituksella, mikäli siitä ei ole erikseen säädetty laissa eikä määrätty hallintosäännössä.

37 § Viran perustaminen ja lakkauttaminen sekä virkanimikkeen muuttaminen

Valtuusto päättää kunnanjohtajan ja palvelualuejohtajien virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä virkanimikkeen muuttamisesta.

Henkilöstö- ja työllisyysjaosto päättää muiden virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä virkanimikkeen muuttamisesta.

38 § Virkasuhteen muuttaminen työsuhteeksi

Henkilöstö- ja työllisyysjaosto päättää virkasuhteen muuttamisesta työsuhteeksi ja työsuhteen muuttamisesta virkasuhteeksi.

39 § Kelpoisuusvaatimukset

Valtuusto päättää kunnanjohtajan ja palvelualuejohtajien kelpoisuusehdoista.

Muiden virkojen kelpoisuusvaatimuksista päätetään virkaa perustettaessa.

Henkilöstön kelpoisuusvaatimukset määräytyvät lain, asetuksen tai viran perustamispäätöksen mukaisesti.

Jos henkilö otetaan virkasuhteeseen ilman, että tehtävää varten on perustettu virkaa, kelpoisuusvaatimuksista päättää virkasuhteeseen ottava viranomainen.

40 § Haettavaksi julistaminen

Viran tai virkasuhteen julistaa haettavaksi virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen. Kun virkasuhteeseen ottamisesta päättävä viranomainen on valtuusto, viran tai virkasuhteen julistaa kuitenkin haettavaksi kunnanhallitus.

Virkasuhteeseen voidaan ottaa ilman julkista hakumenettelyä kunnallisen viranhaltijain 4 §:n 3 momentissa säädetyillä edellytyksillä.

Työsuhteen laittaa haettavaksi se, jonka tehtävänä on valita työntekijä työsuhteeseen. Työsuhteisten osalta voidaan käyttää myös sisäistä hakua, jolloin työsuhdetta voivat hakea hakuaikana kunnan palveluksessa olevat.

Valinnasta päättävä viranomainen päättää myös hakuajan jatkamisesta, uudesta hausta tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä.

Liperin kunnan rekrytointiohjeessa on tarkemmat ohjeet viran tai työsuhteen haettavaksi julistamisesta.

41 § Palvelussuhteeseen ottaminen

Henkilövalinnoista päätetään seuraavasti:

1. Valtuusto:
 - valitsee kunnanjohtajan ja palvelualuejohtajan.
2. Kunnanhallitus:
 - valitsee henkilöstöpäällikön, työllisyyspalveluvastaavan ja maaseutujohtajan. Sijaiset valitsee kunnanjohtaja.
3. Lautakunta:
 - valitsee palvelualueellaan tulosalueiden johtajat ja tulosityksikön esihenkilöt. Sijaiset valitsee palvelualuejohtaja
4. Kunnanjohtaja:
 - nimeää palvelualuejohtajan sijaisen määräämökseen ajaksi,
 - vahvistaa kunnanhallituksen päättämän viranhoitomääräyksen ja työsuhdeselvityksen.

5. Palvelualuejohtaja:

- vahvistaa lautakunnan päättämän viranhoitomääräyksen, työsopimuksen ja työsuhdeselvityksen,
- valitsee palvelualueen muut kuin tämän pykälän kohdassa 2. ja 3. mainitut esihenkilöt,
- päättää muista palvelualueensa henkilöstövalinnoista,
- päättää toimialan sisällä henkilöstön siirrosta tulosalueelta toiseen tai tulosyksiköstä toiseen kuultuaan ensin niitä osapuolia, joita siirto koskee.

Valinnasta päättävä viranomainen päättää virkojen ja työsuhteiden osalta:

1. viranhaltijan ja työntekijän palkkauksesta ja työaikamuodosta virkaan tai työsuhteeseen valittaessa henkilöstöpäällikön antamien ohjeiden rajoissa. Valtuuston valitseman viranhaltijan valinnan yhteydessä palkkauksesta päättää kunnanhallitus,
2. tarvittaessa alkusijoituspaikasta ja tehtävistä,
3. viroista ja työsuhteista, joihin sovelletaan lakia lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä,
4. viroista ja työtehtävistä, joita täyttyessä tulee esittää muu erityinen selvitys (esim. luottotiedoista tai luotettavuudesta),
5. koeajan pituudesta tai siitä sopimisesta.

Liperin kunnan rekrytointiohjeessa on tarkemmat ohjeet palvelusuhteeseen ottamisesta.

42 § Ehdollisen valintapäätöksen vahvistaminen

Ehdollisen valintapäätöksen vahvistaa palvelussuhteeseen ottamisesta päättänyt viranomainen. Valtuuston ehdollisen valintapäätöksen vahvistaa kunnanhallitus.

Ehdollisen valintapäätöksen raukeamisen toteaa päätöksellään palvelussuhteeseen ottamisesta päättänyt viranomainen.

43 § Virkaan ottaminen palvelusuhdetta koskevien uudelleenjärjestelyjen vuoksi

Henkilö voidaan ottaa ilman julkista hakumenettelyä sellaiseen virkasuhteeseen, johon henkilö on tarkoituksenmukaista ottaa hänen palvelusuhdettaan koskevien uudelleenjärjestelyjen vuoksi.

Jos haettavana olleeseen virkaan tai virkasuhteeseen valittu irtisanoutuu ennen virantoimituksen alkamista, eikä varalle ole valittu ketään, voidaan viranhaltija valita niiden virkaa tai virkasuhdetta hakeneiden joukosta, jotka ilmoittavat hakemuksensa olevan edelleen voimassa. Tätä voidaan soveltaa myös, mikäli on kyse työntekijän irtisanoutumisesta ennen työsuhteen alkamista tai koeajalla.

44 § Harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat

Harkinnanvaraisen virka- ja työvapaan myöntämisestä sekä virka- ja työvapaan keskeyttämisestä ja peruuttamisesta enintään 12 kuukauden ajaksi päättää kunnanjohtaja, palvelualueen johtaja, tulosalueen johtaja ja tulosityksikön esihenkilö suorassa alaisuudessaan olevien osalta, mikäli harkittavaksi ei tule virkavapauden tai työloman ajalta maksettavan palkan määrä.

Sijaisen valitsee tarvittaessa se esihenkilö, joka myöntää virka- tai työvapaan. Esihenkilö päättää myös sijaisen palkkauksesta annettujen ohjeiden mukaisesti. Päätöksen palvelukseen ottamisesta tekee palvelualuejohtaja.

Yli 12 kuukautta kestävästä harkinnanvaraisista virka tai työvapaista päättää henkilöstö- ja työllisyysjaosto.

Henkilöstö- ja työllisyysjaosto päättää viranhaltijalle/työntekijälle myönnettävästä harkinnanvaraisesta virka-/työvapaan palkkauksesta annetun ohjeen mukaisesti. Kunnanjohtajan osalta päätökset tekee kunnanhallitus.

45 § Muut kuin harkinnanvaraiset virka- ja työvapaat

Kunnanjohtaja, palvelualuejohtaja, tulosalueen, tulosityksikön ja kustannuspaikan esihenkilö päättävät sellaisen virkavapauden ja työloman myöntämisestä, keskeyttämisestä ja peruuttamisesta, jonka saamiseen viranhaltijalla ja työntekijällä on lainsäädännön tai virka- ja työehtosopimuksen nojalla ehdoton oikeus.

46 § Virka- ja työehtosopimuksen harkinnanvaraisten määräysten soveltaminen

Koko kunnan henkilöstöä koskevissa asioissa noudatetaan tämän hallintosäännön 13 § määräyksiä.

47 § Viranhaltijan siirtäminen toiseen virkasuhteeseen

Viranhaltijan siirtämisestä toiseen virkasuhteeseen kunnallisen viranhaltijalain 24 §:n nojalla päättää se viranomaisen, jolla on toimivalta molempiin virkasuhteisiin ottamisessa. Jos toimivalta on eri viranomaisilla, siirtämisestä päättää henkilöstö- ja työllisyysjaosto.

Työntekijän siirtoon liittyvästä ratkaisuvallasta toiseen työsuhteeseen työntekijän suostumuksella sovelletaan yllä olevaa määräystä.

48 § Sivutoimet

Viranhaltija ei saa ottaa vastaan eikä pitää sellaista sivutointa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei työnantaja hakemuksesta myönnä siihen lupaa. Lupa voidaan antaa myös määräajaksi ja rajoitettuna.

Sivutoimiluvan myöntämisestä sekä sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen kieltämisestä päättää kunnanjohtajan osalta kunnanhallitus, palvelualuejohtajan osalta kunnanjohtaja ja muun henkilöstön osalta palvelualuejohtaja.

Muusta sivutoimesta (ei edellytä työajan käyttöä) viranhaltijan on tehtävä ilmoitus esihenkilölle.

Työnantaja voi viranhaltijaa kuultuaan kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen, jos sivutoimen hoitaminen haittaa viranhaltijan virkatehtävien asianmukaista suorittamista tai viranomaisen toimintaa muutoin.

Myöskään työajan ulkopuolella tehtävä sivutoimi ei saa tehdä viranhaltijaa esteelliseksi tehtävässään, eikä vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa eikä muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista. Tällaisen sivutoimen vastaanottamisesta ja pitämisen kieltämisestä päättää kunnanjohtajan osalta kunnanhallitus, palvelualuejohtajan osalta kunnanjohtaja ja muun henkilöstön osalta palvelualuejohtaja.

49 § Viranhaltijan työ- ja toimintakyvyn selvittäminen

Viranhaltijalain 19 §:n mukaan kunnanhallituksen puheenjohtaja päättää terveydentilaa koskevien tietojen pyytämisestä kunnanjohtajalta sekä kunnanjohtajan määräämisestä terveydentilaa koskeviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin.

Viranhaltijalain 19 §:n mukaan virkasuhteeseen valitseva viranomaisen päättää terveydentilaa koskevien tietojen pyytämisestä alaiseltaan viranhaltijalta sekä viranhaltijan määräämisestä terveydentilaa koskeviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin.

50 § Virantoimituksesta pidättäminen

Kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijain 48 §:n mukaan valtuusto päättää kunnanjohtajan virantoimituksesta pidättämisestä. Valtuuston puheenjohtaja voi ennen valtuuston kokousta päättää kunnanjohtajan väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä.

Muiden viranhaltijoiden virantoimituksesta pidättämisestä päättää se, joka valitsee viranhaltijan tai ottaa työntekijän työsopimussuhteeseen.

Kunnanjohtaja voi ennen kunnanhallituksen kokousta päättää kunnanhallituksen alaisen viranhaltijan väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä.

Palvelualuejohtaja voi ennen lautakunnan kokousta päättää lautakunnan alaisen viranhaltijan väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä.

51 § Virkasuhteen ja työsuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi

Virkasuhteen ja työsuhteen muuttamisesta osa-aikaiseksi päättää palvelussuhteeseen ottava viranomainen.

52 § Lomauttaminen

Kunnanhallitus päättää henkilöstön lomauttamisen periaatteista.

Viranhaltijan ja työntekijän lomauttamisesta toistaiseksi tai määräajaksi päättää se, joka valitsee viranhaltijan tai ottaa työntekijän työsopimussuhteeseen.

53 § Palvelussuhteen päättyminen

Palvelussuhteen purkamisesta koeajalla, irtisanomisesta, purkamisesta ja purkautuneena pitämisestä päättää se, joka valitsee palvelussuhteeseen.

Palvelussuhteeseen ottamisesta päättäneelle viranomaiselle annetaan viranhaltijan ilmoitus virkasuhteen irtisanomisesta ja työntekijän ilmoitus työsuhteen irtisanomisesta ja purkamisesta.

Eron myöntää virkasuhteeseen ottanut viranomainen. Työsuhteisen osalta eroa ei tarvitse myöntää.

54 § Menetettyjen ansioiden korvaaminen

Viranhaltijalle kunnallisen viranhaltijalain 45 §:n nojalla maksettavasta korvauksesta päättää suorassa alaisuudessaan olevan henkilöstön osalta kunnanjohtaja, palvelualuejohtaja, tulosalueen johtaja ja tulosityksikön esihenkilö.

55 § Palkan takaisinperiminen

Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperinnästä päättää suorassa alaisuudessaan olevan henkilöstön osalta kunnanjohtaja, palvelualuejohtaja, tulosalueen johtaja ja tulosityksikön esihenkilö.

9. luku Tiedonhallinnan, asiakirjojen ja henkilötietojen käsittelyn järjestäminen

Tiedonhallinnalla tarkoitetaan viranomaisen tehtävien hoidossa tai sen muussa toiminnassa syntyviin tarpeisiin perustuvia toimia ja tietoturvaluustoimenpiteitä viranomaisen tietoaaineistojen, niiden käsittelyvaiheiden ja tietoaaineistoihin sisältyvien tietojen hallinnoimiseksi riippumatta tietoaaineistojen tallentamistavasta ja muista käsittelytavoista. (TihL 2 §).

Liperin kunta on tiedonhallintalaissa tarkoitettu tiedonhallintayksikkö. Tiedonhallintayksikön tehtävänä on järjestää tiedonhallinta vaatimusten mukaisesti. Kunnanhallitus johtaa kunnan tiedonhallintayksikköä. Kunnanhallitus määrittää ja vastaa tiedonhallintaan liittyvistä vastuista.

Asiakirjahallinto ohjaa, valvoo ja kehittää asiakirjatietojen tuottamista, käsittelyä, säilyttämistä, hävittämistä ja arkistointia sekä pitää hakumenetelmien avulla asiakirjatiedot helposti saatavilla. Asiakirjatiedolla tarkoitetaan eri muodoissa olevia (paperinen, sähköinen, kuva jne.) asiakirjoja ja asiakirjatietoja.

Hallinnon julkisuusperiaatteen ja julkisuuslain mukaan viranomaisen asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia ja niiden salassapidosta säädetään julkisuuslailla ja erityislainsäädännöllä. Tietosuojasääntelyn velvoitteilla toteutetaan yksityisyyden suojaa henkilötietoja käsiteltäessä. Tärkeimmät henkilötietojen suojaa koskevat säädökset ovat EU:n yleinen tietosuojasetus, tietosuojalaki ja laki yksityisyyden suojasta työelämässä.

56 § Kunnanhallituksen tiedonhallinnan tehtävät

Kunnanhallitus vastaa siitä, että tiedonhallintalain 4.2 §:n vastuut, käytännöt ja valvonta on määritelty kunnassa.

Tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut ovat:

1. Vastuu tiedonhallintalain mukaisten kuvausten koostamisesta ja ylläpidosta (tiedonhallintamalli, muutosvaikutusten arviointi ja asiakirjajulkisuutta koskeva kuvaus)
2. Vastuu 19 §:ssä säädetystä tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttamisesta ja saatavuudesta
3. Vastuu tietoturvallisuusjärjestelyistä, tietojärjestelmien toiminnasta ja tietovarantojen yhteentoimivuudesta (2 §:n 13 kohta, 5 §, 12–17 §, 22–24 §) ja
4. Vastuu asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan järjestämisestä sekä tietoaineistojen säilyttämisen järjestämisestä (21 §, 25–27 §)

57 § Kunnanhallituksen asiakirjahallinnon tehtävät

Kunnanhallitus vastaa siitä, että arkistotoimen vastuut, käytännöt ja valvonta on määritelty kunnan viranomaisen tehtävissä.

Kunnanhallituksen tulee huolehtia arkistolain 7–9 §:n mukaisista velvoitteista:

1. määrätä kunnan asiakirjahallintoa, arkistointia ja arkistonmuodostusta johtava viranhaltija
2. antaa tarkemmat määräykset asiakirjahallinnon hoitamisesta ja toimialojen vastuuhenkilöiden tehtävistä
3. päättää tiedonohjaussuunnitelman (AMS, TOS) yleisistä periaatteista (sisältö, laadinnan vastuut, vahvistaminen käyttöön, valvonta ja seuranta) sekä nimetä kunnan arkistonmuodostajat.

58 § Tiedonhallinnasta vastaavan ja asiakirjahallintoa johtavan viranhaltijan tehtävät

Tiedonhallinnasta vastaavan ja asiakirjahallintoa johtavan viranhaltijan tehtävät on mainittu pykälässä 22 §.

59 § Kunnan tehtävät rekisterinpitäjänä

Siltä osin kuin lainsäädännössä rekisterinpitäjän tehtävää ei ole säädetty erikseen toiselle viranomaiselle, kunta toimii rekisterinpitäjänä. Rekisterinpitäjän operatiivisista tehtävistä,

kuten tietosuojavastaavan nimeämisestä, tietosuojaa koskevien toimintaperiaatteiden täytäntöönpanosta ja tarvittavien teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden toteuttamisesta vastaa kunnanhallitus.

Rekisterinpitäjä:

1. toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tieto suojasääntelyä
2. panee tarvittaessa täytäntöön asianmukaiset tietosuojaa koskevat toimintaperiaatteet
3. nimeää tietosuojavastaavan

60 § Päättös automaattisen ratkaisumenetelmän käyttöönotosta

Kunnan viranomainen, jonka tehtävien hoitamiseksi automaattinen ratkaisumenettely otetaan käyttöön, päättää ratkaisumenettelyn käyttöönotosta.

61 § Kyberturvallisuuden liittyvät tehtävät

Kunnanhallitus vastaa kyberturvallisuuslain mukaisten velvoitteiden noudattamisesta, käytäntöjen määrittelystä ja niiden valvonnasta kunnan toiminnassa.

62 § Lautakunnan asiakirjahallinnon tehtävät

Lautakunta huolehtii oman palvelualueensa asiakirjatietojen hoitamisesta annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti sekä nimeää asiakirjahallinnon vastuuhenkilöt omalla palvelualueellaan.

II OSA Talous ja valvonta

10. luku Taloudenhoito

Talousarvio osana taloussuunnitelmaa on valtuuston keskeinen kunnan toiminnan ohjausväline sekä kunnan kokonaistalouden suunnitelma. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa. Talousarvio laaditaan siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan (alibudjetointikielto).

Talousarviossa on käyttötalous- ja investointiosa sekä tuloslaskelma ja rahoitusosa. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Tämä edellyttää mm. tulorahoituksen riittävyyden, lainakannan muutosten ja maksuvalmiuden kehityksen arviointia.

63 § Talousarvio ja taloussuunnitelma

Kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimelle sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä.

64 § Talousarvion täytäntöönpano

Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmansa. Nämä toimielimet voivat siirtää käyttösuunnitelman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion täytäntöönpano-ohjeet.

65 § Toiminnan ja talouden seuranta

Kunnanhallitus ja lautakunnat seuraavat talousarvion toteutumista kuukausittain.

Valtuustolle toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan kolmannesvuosittain.

66 § Talousarvion sitovuus

Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Valtuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnan viranomaisia.

Kunnanhallitus voi päättää sellaisen maksun suorittamisesta, joka on kuntaa sitova ja kiireellisesti maksettava, vaikka tarkoitukseen ei ole määrärahaa käytettävissä.

Kunnanhallituksen on viipymättä tehtävä valtuustolle esitys määrärahan myöntämisestä tai korottamisesta.

67 § Talousarvion muutokset

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion

muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa. Tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen valtuustolle ei voi enää tehdä talousarvion muutosehdotusta.

Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutukset määrärahoihin.

Valtuusto päättää toimielinten määrärahojen ja tavoitteiden muutoksista, kun organisaatiota muutetaan talousarviovuoden aikana.

68 § Poistosuunnitelman hyväksyminen

Valtuusto hyväksyy suunnitelmapoistojen perusteet.

Kunnanhallitus hyväksyy hyödyke- tai hyödykeryhmäkohtaiset poistosuunnitelmat.

Kunnanhallitus vahvistaa poistolaskennan pohjaksi pienhankintarajan.

69 § Rahatoimen hoitaminen

Kunnan rahatoimen tehtäviä ovat maksuvalmiuden ylläpitäminen, maksuliikenteen hoito, lainarahoitus ja rahavarojen sijoittaminen.

Valtuusto päättää kunnan kokonaisvarallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto päättää lainan ottamisen ja lainan antamisen periaatteista. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista.

Kunnanhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen valtuuston hyväksymiä periaatteita. Kunnanhallitus voi siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle.

Rahatoimen käytännön hoitamisesta vastaa talous- ja hallintojohtaja.

70 § Maksuista päättäminen

Valtuusto päättää kunnan palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista.

Kunnanhallitus päättää maksuista ja niiden yksityiskohtaisista perusteista. Kunnanhallitus voi siirtää maksuista päättämiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle.

Lautakunta päättää oman palvelualueensa maksuista ja niiden yksityiskohtaisista perusteista. Lautakunta voi siirtää maksuista päättämiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle.

71 § Asiakirjojen antamisesta perittävät maksut

Pöytäkirjanotteesta, kopiosta tai muusta tulosteesta peritään sivukohtainen maksu.

Jos tiedon esille hakeminen vaatii erityistoimenpiteitä, tiedonhausta peritään kiinteä perusmaksu, joka porrastetaan haun vaativuuden mukaan. Kopiosta ja tulosteesta peritään tällöin kiinteän perusmaksun lisäksi sivukohtainen maksu.

Kunnanhallitus päättää tarkemmin asiakirjojen antamisesta perittävien maksujen perusteista ja euromääristä.

III OSA Valvonta

Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.

Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäinen valvonta on osa johtamista. Kunnan hallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

11. luku Ulkoinen valvonta

72 § Ulkoinen valvonta

Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja.

73 § Tarkastuslautakunnan kokoukset

Tilintarkastajalla on läsnäolo- ja puheoikeus lautakunnan kokouksissa. Tilintarkastajalla ja lautakunnan määräämillä luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla on läsnäolovelvollisuus lautakunnan kokouksessa lautakunnan niin päättäessä.

Kunnanhallitus ei voi määrätä edustajaansa tarkastuslautakunnan kokouksiin.

Tarkastuslautakunnan päätökset tehdään ilman viranhaltijaesittelyä puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Kokousmenettelyssä noudatetaan muutoin 18 luvun määräyksiä.

Tarkastuslautakunnalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita se pitää tarpeellisenä tarkastustehtävän hoitamiseksi.

74 § Tarkastuslautakunnan tehtävät ja raportointi

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunta:

1. Hyväksyy tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman.
2. Seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seuraa tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tekee tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi.
3. Huolehtii, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa.
4. Tekee tarvittaessa aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

75 § Sidonnaisuusilmoituksiin liittyvät tehtävät

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä.

Tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

76 § Tilintarkastusyhteisön valinta

Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön. Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastaja toimii

tehtävässään virkavastuulla. Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

77 § Tilintarkastajan tehtävät

Tilintarkastajan tehtävistä säädetään kuntalain 123 §:ssä.

Tilintarkastajan on toukokuun loppuun mennessä tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

78 § Tarkastuslautakunnan antamat tehtävät

Tilintarkastaja voi ottaa tarkastuslautakunnalta toimeksiantoja lautakunnan käsiteltävien asioiden valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyvien tehtävien suorittamisesta, mikäli ne eivät ole ristiriidassa julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan kanssa.

79 § Tilintarkastuskertomus ja muu raportointi

Tilintarkastuskertomuksesta säädetään kuntalain 125 §:ssä.

Tilintarkastaja ilmoittaa havaitsemistaan olennaisista epäkohdista viipymättä kunnanhallitukselle annettavassa tilintarkastuspöytäkirjassa. Tilintarkastuspöytäkirja annetaan tiedoksi tarkastuslautakunnalle.

Tilintarkastaja raportoi tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnan määrämällä tavalla.

12. luku Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

80 § Kunnanhallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, sekä

1. hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat,

2. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä,
3. vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten, että kunnan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan,
4. hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta,
5. vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan sekä,
6. antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

81 § Lautakuntien ja johtoryhmän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Lautakunta vastaa toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

82 § Viranhaltijoiden ja esihenkilöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät

Kunnanjohtaja, palvelualueiden ja tulosalueiden johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta palvelualueellaan ja tulosalueellaan, ohjeistavat alaisiaan tulosityksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Tulosityksiköiden ja kustannuspaikkojen esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

13. luku Varautuminen ja valmiussuunnittelu

Varautuminen on toimintaa, jolla varmistetaan kunnan tehtävien ja palveluiden mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Valtuusto luo päätöksillään edellytykset kunnan varautumisella ja valmiussuunnittelulle.

Kunnanhallitus päättää varautumisen ja valmiussuunnittelun järjestämisen käytännön toteutuksesta.

Kunnan varautumista johtaa kunnanjohtaja.

Palvelualuejohtajat vastaavat palvelualueensa osalta varautumisesta ja valmiussuunnittelusta.

Varautuminen on osa kunnan riskienhallintaa.

IV OSA Valtuusto

14. luku Valtuuston toiminta

83 § Valtuuston toiminnan järjestelyt

Valtuuston toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle kunnanhallituksen puheenjohtaja. Kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu.

Valtuustossa on puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa. Puheenjohtajiston toimikausi on kaksi vuotta.

Valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä koskevien asioiden valmistelua johtaa valtuuston puheenjohtaja, jollei valtuusto toisin päättä.

Valtuuston kokousten pöytäkirjanpitäjänä toimii ja sen muistakin sihteerintehtävistä huolehtii talous- ja hallintojohtaja, jollei valtuusto toisin päättä.

84 § Valtuustoryhmien muodostaminen ja valtuustoryhmän nimi

Valtuutetut voivat muodostaa valtuustoryhmiä valtuustotyöskentelyä varten.

Valtuustoryhmän muodostamisesta, nimestä ja puheenjohtajasta on annettava valtuuston puheenjohtajalle kirjallinen ilmoitus. Kaikkien ryhmään liittyvien valtuutettujen on allekirjoitettava ilmoitus. Ilmoitus jätetään valtuuston puheenjohtajalle.

Valtuustoryhmänä pidetään myös yhtä valtuutettua, jos hän on tehnyt 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

Valtuusto hyväksyy valtuustoryhmien nimet. Nimi ei saa olla sopimaton. Puolueen valtuustoryhmästä eronneiden valtuutettujen muodostaman uuden valtuustoryhmän nimestä ei saa aiheutua sekaantumisvaaraa puolueen valtuustoryhmän nimeen.

85 § Muutokset valtuustoryhmien kokoonpanossa

Valtuutetun on ilmoitettava kirjallisesti valtuuston puheenjohtajalle valtuustoryhmään liittymisestä ja siitä eroamisesta. Liittymisilmoituksessa on oltava asianomaisen ryhmän kirjallinen hyväksyminen.

Jos valtuutettu on erotettu valtuustoryhmästä, valtuustoryhmän on ilmoitettava tästä kirjallisesti valtuuston puheenjohtajalle.

86 § Istumajärjestys

Valtuutetut istuvat kokouksessa valtuustoryhmittäin puheenjohtajan hyväksymän istumajärjestyksen mukaisesti.

15. luku Valtuuston kokoukset

Valtuustoasioiden valmistelusta ja käsittelystä sekä valtuuston kokousmenettelyistä säädetään kuntalain 12 luvussa.

87 § Valtuuston varsinainen kokous ja sähköinen kokous

Valtuusto käsittelee asian varsinaisessa kokouksessaan, jossa kokouksen osallistujat ovat läsnä kokouspaikalla. Varsinaisessa kokouksessa voidaan käyttää luottamushenkilöiden sähköistä verkkopalvelua, jossa esityslistat liitteineen ovat luettavissa sähköisessä muodossa.

Vaihtoehtoisesti kokous voidaan pitää sähköisessä toimintaympäristössä, johon osallistutaan sähköisen yhteyden avulla (sähköinen kokous). Yleisölle on järjestettävä mahdollisuus seurata valtuuston sähköistä kokousta internetin kautta taikka kokouskutsussa mainitussa (julkisessa) tilassa.

Valtuuston suljettuun sähköiseen kokoukseen voi osallistua vain sellaisesta paikasta, jossa salassa pidettävät tiedot ja kokouksessa kädyt keskustelut eivät ole ulkopuolisen kuultavissa eivätkä nähtävissä.

Sähköinen kokous

Sähköinen kokous voidaan pitää siten, että kaikki osallistuvat kokoukseen sähköisen yhteyden avulla tai siten, että vain osa läsnäolijoista osallistuu kokoukseen sähköisen yhteyden avulla.

Kunnan tulee järjestää yleisölle mahdollisuus seurata julkista kokousta maksutta internetin välityksellä kunnan järjestämällä tavalla ja kunnan järjestämästä paikasta.

Käytettävän tietojärjestelmän tai videoneuvotteluyhteyden tulee mahdollistaa kuntalain edellyttämä läsnä oleviksi todettujen yhdenvertainen näkö- ja ääniyhteys. Lain vaatimuksen täyttää se, että puheenvuoroa käyttävä näkyy muille osallistujille videoyhteydellä sekä nimenhuudon, että käyttämiensä puheenvuorojen aikana.

Valtuuston sähköiseen kokoukseen voi osallistua valitsemastaan paikasta.

Valtuuston suljettuun kokoukseen voi osallistua sellaisesta valitsemastaan tilasta, jossa suljetun kokouksen keskustelujen luottamuksellisuus voidaan turvata ja salassapitovelvoitteita voidaan noudattaa.

Kaikissa tilanteissa osallistumisen tulee tapahtua tilasta, jossa kokouksen laillisuudesta ja järjestyksestä voidaan varmistua.

Viranhaltijat ja luottamushenkilöt vastaavat omasta puolestaan salassapitovelvoitteiden noudattamisesta osallistuessaan valtuuston suljettuun sähköiseen kokoukseen. Salassapitovelvoitteista säädetään julkisuuslain 22–23 §:ssä ja yleiset salassapitoperusteet ovat 24 §:ssä.

Sähköisessä kokouksessa salassa pidettäviä asioita sisältäviä dokumentteja ei voida lähettää eikä keskusteluja käydä muun kuin suojatun tietoliikenneyhteyden kautta. Kunnan tulisi huomioida milloin ja miten käsitellään asioita, jotka edellyttävät luottamuksellisuutta – suljettu kokous – tai ovat salassa pidettäviä.

Sähköinen kokous toteutetaan erityisellä sähköisen kokouksen tietojärjestelmällä, jossa tietoturva- ja tietosuojanäkökohdat on otettu huomioon. Tietoturvallisuus tulee ottaa huomioon siinä vaiheessa, kun sähköisiä kokousmenettely- ja päätöksentekojärjestelmiä suunnitellaan ja kilpailutetaan.

Mikäli luottamushenkilöllä ei ole tosiasiallista mahdollisuutta osallistua sähköiseen kokoukseen kotoaan käsin – tai muusta soveliaasta paikasta –, tulee kunnan huolehtia luottamushenkilölle paikka tietoliikenneyhteyksineen, josta tämä voi osallistua kokoukseen ja hoitaa näin luottamustehtävänsä.

88 § Kokouskutsu

Kokouskutsun antaa valtuuston puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

Kokouskutsussa on mainittava, jos kyseessä on sähköinen kokous ja ilmoitettava verkko-osoite sekä tila, jossa yleisö voi seurata kokousta. Kokouskutsussa on mainittava, jos osa kokousasioista käsitellään suljetussa kokouksessa.

Kokouskutsu on lähetettävä vähintään neljä (4) päivää ennen valtuuston kokousta kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus. Samassa ajassa on kokouksesta tiedotettava kunnan verkkosivuilla.

Puheenjohtaja voi perustellusta syystä peruuttaa kokouksen.

Kokouskutsu voidaan lähettää sähköisesti.

89 § Esityslista

Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset valtuuston päätöksiä, lähetetään kokouskutsun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä. Jos esityslistalla, liitteissä tai oheismateriaalissa on salassa pidettäviä tietoja, asiakirjaan tehdään merkintä salassapidosta.

Esityslista lähetetään puolueittain järjestyksessä kahdelle ensimmäiselle varavaltuutetulle.

Esityslista, liitteet ja oheismateriaali voidaan lähettää sähköisesti.

90 § Esityslistan ja liitteiden julkaiseminen kunnan verkkosivuilla

Esityslista julkaistaan kunnan verkkosivuilla. Ennen julkaisemista esityslistalta poistetaan salassa pidettävät tiedot sekä henkilötiedot, joihin ei liity tiedottamisintressiä.

Erityisestä syystä verkossa julkaistavalta esityslistalta voidaan poistaa yksittäinen kokousasia. Esityslistan liitteitä julkaistaan kunnan verkkosivuilla harkinnan mukaan ottaen huomioon kunnan asukkaiden tiedonsaanti-intressit.

91 § Jatkokokous

Jos kaikkia kokouskutsussa mainittuja asioita ei saada kokouksessa käsiteltyä, käsittelemättä jääneet asiat voidaan siirtää jatkokokoukseen, johon ei tarvitse antaa eri kutsua. Kokouksesta poissa olleille lähetetään sähköinen viesti jatkokokouksen ajasta ja paikasta.

92 § Varavaltuutetun kutsuminen

Valtuutetun, joka ei pääse kokoukseen tai on esteellinen käsittelemään esityslistalla olevaa asiaa, on viipymättä ilmoitettava esteestä tai esteellisyydestä valtuuston puheenjohtajalle tai sihteerille.

Saatuaan valtuutetulta tai muuten luotettavasti tiedon esteestä tai esteellisyydestä puheenjohtajan tai sihteerin on kutsuttava valtuutetun sijaan kuntalain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu varavaltuutettu. Varavaltuutetut kutsutaan kokoukseen noudattaen heidän sijaantulojärjestystään.

93 § Läsnäolo kokouksessa

Kunnanhallituksen puheenjohtajan ja kunnanjohtajan on oltava läsnä valtuuston kokouksessa. Heidän poissaolonsa ei estä asioiden käsittelyä. Kunnanhallituksen jäsenillä on läsnäolo-oikeus.

Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, jollei hän ole samalla valtuutettu.

Nuorisovaltuusto voi nimetä valtuuston kokoukseen edustajansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus. Nuorisovaltuuston edustajalla ei kuitenkaan ole läsnäolo-oikeutta valtuuston suljetussa kokouksessa.

Valtuusto päättää muiden henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta.

94 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut todetaan sähköisesti tai nimenhuudolla, joka toimitetaan aakkosjärjestyksessä.

Todettuaan läsnä olevat valtuutetut puheenjohtaja toteaa esteen ilmoittaneet valtuutetut ja läsnä olevat varavaltuutetut sekä onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

Nimenhuudon jälkeen saapuvan valtuutetun on ilmoitauduttava välittömästi puheenjohtajalle. Poistumisesta kesken kokouksen on ilmoitettava puheenjohtajalle.

Kun varavaltuutettu osallistuu kokoukseen ja asianomaisen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan valtuutettu saapuu kesken kokouksen, tulee valtuutettu välittömästi varavaltuutetun tilalle.

Puheenjohtaja voi kokouksen kestäessä tai kokoustaun päätyttyä tarvittaessa todeta uudelleen läsnäolijat.

Mikäli puheenjohtaja toteaa valtuuston menettäneen päätösvaltaisuuden, hänen on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

95 § Kokouksen johtaminen

Puheenjohtajan tehtävistä kokouksen johtamisessa säädetään kuntalain 102 §:ssä.

96 § Puheenjohtajan luovuttaminen varapuheenjohtajalle

Puheenjohtaja voi tarvittaessa valtuuston suostumuksella luovuttaa puheenjohtajan kokouksessa varapuheenjohtajalle ja osallistua sinä aikana kokoukseen jäsenenä.

97 § Tilapäinen puheenjohtaja

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtajat ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

98 § Esteellisyys

Ennen asian käsittelyn aloittamista esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään ja esteellisyyden aiheuttamasta perusteesta sekä vetäydyttävä asian käsittelystä ja poistuttava paikaltaan. Jos asia käsitellään suljetussa kokouksessa, esteellisen henkilön on poistuttava kokouksesta.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava kokoukseen osallistuvan esteellisyys valtuuston ratkaistavaksi. Asianomaisen henkilön tulee tarvittaessa antaa selvitystä seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa. Annettuaan pyydetyn selvityksen asianomaisen henkilön on poistuttava paikaltaan.

Henkilö, jonka esteellisyyden valtuusto ratkaisee, saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain hallintolain 29 §:ssä tarkoitetussa poikkeustilanteessa.

Esteellisyyttä koskeva ratkaisu on perusteltava pöytäkirjaan.

99 § Asioiden käsittelyjärjestys

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei valtuusto toisin päättä.

Kunnanhallituksen ehdotus on käsittelyn pohjana (pohjaehdotus). Jos asian on valmistellut tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta, tarkastuslautakunnan tai tilapäisen valiokunnan ehdotus on pohjaehdotus.

Jos kunnanhallitus, tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan ennen kuin valtuusto on tehnyt päätöksen asiasta, muutettu ehdotus on pohjaehdotus. Jos ehdotus on peruutettu ennen kuin valtuusto on tehnyt päätöksen asiassa, asia on poistettava esityslistalta.

100 § Puheenvuorot

Kun asia on esitelty, siitä on varattava tilaisuus keskustella.

Puheenvuoro on pyydettävä sähköisesti, selvästi havaittavalla tavalla tai toimittamalla puheenjohtajalle kirjallinen puheenvuoropyyntö.

Puheenvuorot annetaan pyydettyssä järjestyksessä. Tästä järjestyksestä poiketen puheenjohtaja voi antaa:

1. asian käsittelyn alussa ryhmäpuheenvuoron kunkin valtuustoryhmän edustajalle ryhmien suuruuden mukaisessa järjestyksessä
2. puheenvuoron kunnanhallituksen puheenjohtajalle, kunnanjohtajalle sekä tarkastuslautakunnan ja tilapäisen valiokunnan puheenjohtajalle, kun käsitellään kyseisen toimielimen valmistelemaa asiaa sekä
3. repliikki- ja kannatuspuheenvuoron.

Asian käsittelyjärjestystä koskeva työjärjestyspuheenvuoro on annettava ennen muita.

Kokouksen kulun turvaamiseksi puheenjohtajalla on oikeus yksittäisessä asiassa rajoittaa valtuutettujen puheenvuorojen pituutta siten, että ryhmäpuheenvuoro voi kestää 10 minuuttia ja muu puheenvuoro 5 minuuttia.

Kokouspaikalla puheenvuoro on pidettävä omalta paikalta tai puhujakorokkeelta.

101 § Pöydällepano ja asian palauttaminen valmisteltavaksi

Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu ehdotus asian pöydällepanosta, palauttamisesta valmisteltavaksi tai jokin muu ehdotus, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta. Jos ehdotus hyväksytään yksimielisesti tai äänestämällä, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn. Jos ehdotus hylätään, asian käsittely jatkuu.

Asia, jota käsitellään ensimmäisen kerran valtuustossa eikä esityslistaa ole toimitettu kokouskutsun yhteydessä, pannaan pöydälle seuraavaan kokoukseen, jos vähintään neljäsosa läsnä olevista valtuutetuista pyytää asian pöydällepanoa. Muissa tilanteissa asian pöydällepanosta päätetään enemmistöpäätöksellä.

Pöydällepanon sijasta asia voidaan palauttaa valmisteluun, esimerkiksi lisäselvitysten hankkimiseksi tai eri päätösvaihtoehtojen selvittämiseksi. Lisävalmistelun perusteella asia voidaan tuoda valtuustoon muutetulla pohjaehdotuksella.

102 § Ehdotukset ja keskustelun päättäminen

Ehdotus on annettava kirjallisena, jos puheenjohtaja niin vaatii.

Kun kaikki puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja päättää keskustelun. Puheenjohtaja selostaa keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset ja onko ehdotusta kannatettu.

103 § Ilman äänestystä syntyvän päätöksen toteaminen

Jos keskustelun aikana ei ole tehty kannatettuja ehdotuksia, puheenjohtaja toteaa pohjaehdotuksen valtuuston päätökseksi.

Jos puheenjohtaja toteaa valtuuston yksimielisesti kannattavan kokouksessa tehtyä ehdotusta, puheenjohtaja toteaa ehdotuksen valtuuston päätökseksi.

104 § Äänestykseen otettavat ehdotukset

Äänestykseen otetaan pohjaehdotus ja kannatetut ehdotukset. Ehdotusta, joka on tehty vaihtoehtoisena tai menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei kuitenkaan oteta äänestykseen.

Jos ehdotuksen tekijä ei ole paikalla äänestyksen alkaessa, hänen tekemänsä ehdotus katsotaan rauenneeksi eikä sitä oteta äänestykseen.

105 § Äänestystapa ja äänestysjärjestys

Äänestys toimitetaan sähköisesti, äänestyskoneella, nimenhuudolla tai valtuuston päättämällä muulla tavalla. Äänestys toimitetaan avoimesti.

Jos äänestykseen otettavia ehdotuksia on enemmän kuin kaksi, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen. Äänestysjärjestys määräytyy seuraavien periaatteiden mukaan:

1. Ensin otetaan äänestykseen kaksi eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta. Voittanut ehdotus asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan. Näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan.
2. Jos asia koskee määrärahan myöntämistä, otetaan ensin äänestykseen määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä ehdotuksista ei enää äänestetä.
3. Jos ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on äänestettävä erikseen.

Jos äänestyksiä on toimitettava useampia, puheenjohtaja saattaa valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen sekä tekee äänestysesityksen siten, että vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

106 § Äänestyksen tuloksen toteaminen

Puheenjohtaja toteaa äänestyksen tuloksena syntyvän päätöksen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan lain mukaan määräenemmistön kannatus tai yksimielisyys, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä, tai äänten mennessä tasan ehdotus, jota puheenjohtaja on äänestänyt. Puheenjohtaja ei voi äänestää ”tyhjää”, jos aiemmin annetut äänet ovat menneet tasan.

Päätöksen tekemiseen vaaditaan hyvin harvoin määräenemmistöä tai yksimielisyyttä. Kuntalain 43.3 §:n mukaan kunnanjohtajan irtisanomiseen tai muihin tehtäviin siirtämiseen luottamuspuolatilanteessa vaaditaan, että päätöstä kannattaa 2/3 kaikista valtuutetuista. Kuntalain 95.2 §:n mukaan kokouskutsussa mainitsematon kiireellinen valmisteleminen asia voidaan ottaa käsiteltäväksi valtuuston yksimielisellä päätöksellä.

107 § Toimenpidealoite

Tehtyään käsiteltävänä olevassa asiassa päätöksen valtuusto voi hyväksyä käsiteltyyn asiaan liittyvän toimenpidealoitteen. Toimenpidealoite osoitetaan kunnanhallitukselle. Se ei saa olla ristiriidassa valtuuston päätöksen kanssa eikä saa muuttaa tai laajentaa päätöstä.

Toimenpidealoitteella ohjataan valtuuston päätöksen täytäntöönpanoa tai esitetään kunnanhallitukselle pyyntö selvittää tai ehkä valmistella toimenpidealoitteessa tarkoitettu asia valtuuston päätettäväksi.

108 § Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen

Valtuuston pöytäkirjaan sovelletaan, mitä pöytäkirjan laatimisesta määrätään tämän hallintosäännön pykälässä 108. Pöytäkirja voidaan tarkastaa sähköisesti.

Valtuusto valitsee jokaisessa kokouksessa kaksi valtuutettua tarkastamaan kokouksesta laaditun pöytäkirjan.

109 § Päätösten tiedoksianto kunnan jäsenille

Valtuuston pöytäkirja siihen liitettyine valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä kunnan verkkosivuilla siten kuin kuntalain 140 §:ssä säädetään, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Jos asia on kokonaan salassa pidettävä, pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan maininta salassa pidettävän asian käsittelystä.

Pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

16. luku Enemmistövaali ja suhteellinen vaali

110 § Vaaleja koskevat yleiset määräykset

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohtaisia, varsinaisen ja henkilökohtaisen varajäsenen muodostamat ehdokasparit on hyväksyttävä ennen vaalia.

Enemmistövaali toimitetaan suljetuin lipuin, jos yksikin sitä vaatii. Suhteellinen vaali toimitetaan aina suljetuin lipuin. Suljetussa lippuäänestyksessä äänestäjän on taitettava äänestyslippu siten, ettei sen sisältö ole näkyvissä.

Äänestyslipussa ei saa olla asiattomia merkintöjä. Äänestysliput annetaan valtuuston puheenjohtajalle puheenjohtajan määräämässä järjestyksessä.

Äänestysliput sekä arvonnassa käytetyt liput on säilytettävä vaalipäätöksen lainvoimaisuuteen saakka. Jos vaali on toimitettu suljetuin lipuin, liput on säilytettävä suljetussa kuoressa.

111 § Enemmistövaali

Enemmistövaalissa äänen voi antaa kenelle tahansa vaalikelpoiselle ehdokkaalle tai ehdokasparille. Jos valittavia on enemmän kuin yksi, toimielimen jäsenellä on käytettävissään yhtä monta ääntä kuin on valittavia henkilöitä tai ehdokaspareja. Yhdelle ehdokkaalle tai ehdokasparille voi antaa vain yhden äänen ja kaikkia ääniä ei ole pakko käyttää.

Kun enemmistövaali toimitetaan suljetuin lipuin, kokouksen pöytäkirjantarkastajat toimivat samalla ääntenlaskijoina ja avustavat muutenkin vaalitoimituksessa, jollei valtuusto toisin päättä.

Virkavaalissa äänen voi antaa virkaa hakeneelle ja kelpoisuusvaatimukset täyttävälle henkilölle riippumatta siitä, onko ko. henkilöä keskustelun aikana ehdotettu ja kannatettu. Tarvittaessa toimielin ratkaisee päätöksellään, onko hakijalla virkaan vaadittava kelpoisuus.

Toimielinten jäsenten vaalissa ääniä voi antaa vain vaalikelpoisille ehdokkaille. Tarvittaessa toimielin ratkaisee päätöksellään ehdokkaan vaalikelpoisuuden.

Äänestyslippuun kirjoitetaan henkilön tai henkilöiden nimet, joille ääni annetaan.

Kuntalain 105 §:n mukaan vaalissa tulevat valituiksi se henkilö tai ne henkilöt, jotka ovat saaneet eniten ääniä. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, varajäseniksi valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä saaneet ehdokkaat. Tasatilanteessa arpa ratkaisee.

112 § Valtuuston vaalilautakunta

Valtuusto valitsee toimikaudekseen suhteellisten vaalien toimittamista varten vaalilautakunnan. Lautakunnassa on 3 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Valtuusto valitsee jäseniksi valituista lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Lautakunnan sihteerinä toimii valtuuston pöytäkirjanpitäjä, jollei valtuusto toisin päättä.

113 § Ehdokaslistojen laatiminen

Ehdokaslistassa saa olla enintään niin monen ehdokkaan tai ehdokasparin nimi kuin vaalissa on valittavia jäseniä ja varajäseniä.

Ehdokaslistan otsikossa on mainittava, missä vaalissa sitä käytetään. Vähintään kahden valtuutetun on allekirjoitettava ehdokaslista. Ensimmäinen allekirjoittaja toimii listan asiamiehenä, antaa listan valtuuston puheenjohtajalle ja on oikeutettu tekemään siihen 111 §:ssä tarkoitetut oikaisut.

114 § Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto

Valtuusto määrää ajankohdan, milloin ehdokaslistat on viimeistään annettava valtuuston puheenjohtajalle sekä milloin vaalitoimituksen nimenhuuto aloitetaan.

115 § Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen

Kun ehdokaslistojen antamisen määräaika on päättynyt, valtuuston puheenjohtaja antaa ehdokaslistat vaalilautakunnalle, joka tarkastaa, ovatko ne asianmukaisesti laaditut. Jos listassa todetaan virheitä, annetaan asiamiehelle tilaisuus korjata virheet vaalilautakunnan asettamassa määräajassa.

Jos sama henkilö on ehdokaslistan korjaamisen jälkeenkin ehdokkaana useammalla listalla, vaalilautakunnan on, mikäli mahdollista, tiedusteltava ehdokkaalta, mille listalle hänen nimensä jätetään.

116 § Ehdokaslistojen yhdistelmä

Ehdokaslistojen oikaisuja varten varatun määräajan päätyttyä vaalilautakunta laatii hyväksytyistä ehdokaslistoista yhdistelmän, johon jokaiselle ehdokaslistalle merkitään järjestysnumero.

Ennen vaalitoimituksen nimenhuudon alkamista ehdokaslistojen yhdistelmä annetaan valtuutetuille tiedoksi ja luetaan ääneen valtuustolle.

117 § Suhteellisen vaalin toimittaminen

Äänestyslippuun merkitään sen ehdokaslistan numero, jolle ääni annetaan. Valtuutetut antavat nimenhuudon määräämässä järjestyksessä valtuuston puheenjohtajalle äänestyslippunsa.

118 § Suhteellisen vaalin tuloksen toteaminen

Valtuuston puheenjohtaja antaa äänestysliput vaalilautakunnalle, joka tutkii niiden pätevyyden sekä laskee ja ilmoittaa vaalin tuloksen noudattaen soveltuvin osin, mitä kuntavaaleista säädetään.

Vaalilautakunta antaa vaalin tuloksesta kirjallisen ilmoituksen valtuuston puheenjohtajalle, joka toteaa vaalin tuloksen valtuustolle.

Vaalissa annetut äänestysliput on säilytettävä, kunnes päätös vaalissa, jossa niitä on käytetty, on saanut lainvoiman. Sama koskee arvonnassa käytettyjä lippuja. Jos vaali on toimitettu suljetuin lipuin, ne on säilytettävä suljetussa päällyksessä.

17. luku Valtuutettujen aloite- ja kyselyoikeus

119 § Valtuutettujen aloitteet

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Aloite annetaan puheenjohtajalle. Sähköisessä kokouksessa aloite lähetetään sähköisesti kokouksen puheenjohtajan ilmoittamalla tavalla.

Aloite on sitä enempää käsittelemättä lähetettävä kunnanhallituksen valmisteltavaksi. Valtuusto voi päättää, että aloitteesta tarkoitettua asiasta käydään lähetekeskustelu.

Kunnanhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja kunnanhallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. Valtuusto voi todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

120 § Kunnanhallitukselle osoitettava kysymys

Vähintään neljäsosa valtuutetuista voi tehdä kunnanhallitukselle kirjallisen kysymyksen kunnan toiminnasta ja hallinnosta.

Kunnanhallituksen on vastattava kysymykseen viimeistään valtuuston kokouksessa, joka ensiksi pidetään 3 kuukauden kuluttua kysymyksen tekemisestä.

Jos kysymystä käsiteltäessä tehdään kannatettu ehdotus tilapäisen valiokunnan asettamisesta selvittämään kysymyksessä tarkoitettua asiaa, valtuuston on päätettävä, asetetaanko tilapäinen valiokunta. Muuta päätöstä ei asiassa saa tehdä.

121 § Kyselytunti

Valtuutetulla on oikeus esittää kunnanhallitukselle kyselytunnilla vastattavaksi lyhyitä enintään 2 minuutin pituisia kysymyksiä kunnan hallintoa ja taloutta koskevista asioista. Kyselytunti järjestetään ennen valtuuston kokousta, jollei valtuusto toisin päättä. Kyselytunti on julkinen.

Valtuuston puheenjohtaja toimii puheenjohtajana kyselytunnilla. Kunnanhallituksen puheenjohtaja tai hänen määräämänsä vastaa kysymyksiin. Kysymyksiin vastataan saapumisjärjestyksessä, ellei puheenjohtaja toisin päättä. Vastauksen saatuaan kysymyksen esittäjällä on oikeus tehdä kaksi asiaan liittyvää lyhyttä lisäkysymystä. Kysymysten johdosta ei käydä keskustelua.

Kysymys on toimitettava kirjallisena kunnan kirjaamoon viimeistään 7 päivää ennen valtuuston kokousta. Myöhemmin toimitetut kysymykset sekä kysymykset, joihin ei kyselytunnilla ehditä vastata, siirtyvät seuraavaan kyselytuntiin.

V OSA Päätöksenteko- ja hallintomenettely muissa toimielimissä kuin valtuustossa

18. luku Kokousmenettely

122 § Määräysten soveltaminen

Tämän luvun määräyksiä noudatetaan valtuustoa lukuun ottamatta kunnan toimielinten kokouksissa sekä soveltuvien osien toimitus- ja katselmushenkilöiden kokouksissa. Luvun määräyksiä noudatetaan toissijaisina hallintosäännön muihin lukuihin nähden, jollei erikseen ole toisin määrätty.

123 § Toimielimen päätöksentekotavat

Toimielin voi käsitellä asian varsinaisessa kokouksessaan, jossa kokouksen *osallistujat ovat läsnä kokouspaikalla*. Varsinaisessa kokouksessa voidaan käyttää myös sähköistä verkkopalvelua, jossa esityslistat liitteineen ovat luettavissa sähköisessä muodossa.

Vaihtoehtoisesti kokous voidaan pitää sähköisessä toimintaympäristössä, johon osallistutaan sähköisen yhteyden avulla (*sähköinen kokous*).

Toimielin voi myös tehdä päätöksiä suljetussa sähköisessä päätöksentekomenettelyssä ennen kokousta (*sähköinen päätöksentekomenettely*).

Kunnanhallitus tai sen nimeämä viranhaltija vastaa, että sähköisiin kokouksiin ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn tarvittavat tekniset laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat ajantasaisia ja tietoturvallisia lakien edellyttämällä tavalla.

124 § Sähköinen kokous

Toimielin voi pitää kokouksen sähköisesti.

Suljettuun sähköiseen kokoukseen voi osallistua vain sellaisesta tilasta, jossa salassa pidettävät tiedot ja kokouksessa käydyt keskustelut eivät ole ulkopuolisen kuultavissa eivätkä nähtävissä.

125 § Sähköinen päätöksentekomenettely

Toimielin voi päättää asioita sähköisessä päätöksentekomenettelyssä kuntalain 100 §:n mukaisesti. Päätöksentekomenettelyä voidaan käyttää kaikkiin toimielimen päätösvaltaan kuuluviin asioihin.

126 § Kokousaika ja -paikka

Toimielin päättää kokoustensa ajan ja paikan.

Kokous pidetään myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimielimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen kokouksen pitämisestä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällöin puheenjohtaja määrää kokousajan.

Puheenjohtaja voi perustellusta syystä peruuttaa kokouksen.

127 § Kokouskutsu

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsussa on mainittava, mitä toimielimen päätöksentekotapaa noudatetaan kunkin asian kohdalla. Jos asia käsitellään sähköisessä päätöksentekomenettelyssä, tulee kutsussa ilmaista, mihin mennessä asia on käsiteltävä sähköisesti.

Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset toimielimen päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä, mikäli erityiset syyt eivät ole esteenä. Jos esityslistalla, liitteissä tai oheismateriaalissa on salassa pidettäviä tietoja, asiakirjaan tehdään merkintä salassapidosta.

Kokouskutsu lähetetään toimielimen päättämällä tavalla jäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus kokouksessa.

Esityslistan liitteitä ja oheismateriaalia lähetetään harkinnan mukaan arvioiden toimielimen jäsenten tiedonsaantitarpeita.

Kokouskutsu, esityslistat, liitteet ja oheismateriaali voidaan lähettää sähköisesti.

128 § Esityslistan ja liitteiden julkaiseminen kunnan verkkosivuilla

Esityslista julkaistaan kunnan verkkosivuilla. Ennen julkaisemista esityslistalta poistetaan salassa pidettävät tiedot sekä henkilötiedot, joihin ei liity tiedottamisintressiä.

Verkossa julkaistavalta esityslistalta voidaan poistaa yksittäisiä kokousasioita, joihin ei liity erityistä tiedottamisintressiä tai mikäli erityisestä syystä asian valmistelua ei julkisteta ennen päätöksentekoa. Esityslistan liitteitä julkaistaan verkossa harkinnan mukaan ottaen huomioon kunnan asukkaiden tiedonsaanti-intressit.

129 § Jatkokokous

Jos kaikkia kokouskutsussa mainittuja asioita ei saada kokouksessa käsiteltyä, käsittelemättä jääneet asiat voidaan siirtää jatkokokoukseen, johon ei tarvitse antaa eri kutsua. Kokouksesta poissa olleille lähetetään sähköinen viesti jatkokokouksen ajasta ja paikasta sekä jatkokokouksen päätöksentekotavasta.

Jatkokokouksen ajasta ja paikasta päättää puheenjohtaja. Jatkokokouksen päätöksentekomenettelyn ei tarvitse olla sama kuin alkuperäisellä kokouskutsulla on mainittu.

130 § Varajäsenen kutsuminen

Toimielimen jäsenen on kutsuttava varajäsen sijaansa, mikäli hän ei pääse kokoukseen. Kun jäsen on esteellinen jossakin kokousasiassa tai esteen vuoksi ei voi osallistua jonkin asian käsittelyyn, hän voi kutsua varajäsenen yksittäisen asian käsittelyyn.

Myös puheenjohtaja, esittelijä tai toimielimen sihteeri voivat toimittaa kutsun varajäsenelle.

Varsinaisen jäsenen ollessa poissa tai esteellinen, paikalle saapunut varajäsen voi osallistua kokoukseen tai yksittäisen asian käsittelyyn, vaikka hän ei olisi saanut kutsua kokoukseen.

131 § Läsnäolo kokouksessa

Toimielimen jäsenten, esittelijän ja pöytäkirjanpitäjän lisäksi toimielimen kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus:

1. Valtuusto: kunnanhallituksen jäsenet, kunnanjohtaja ja kunnan johtoryhmän jäsenet,
2. Kunnanhallitus: valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, talous- ja hallintojohtaja sekä hyvinvointijohtaja,
3. Muut toimielimet: kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja ja kunnanhallituksen määräämä edustaja. Mikäli kunnanhallituksen puheenjohtaja tai kunnanjohtaja ovat esteellisiä osallistumaan kokoukseen, kokoukseen voi osallistua kunnanhallituksen varapuheenjohtaja tai kunnanjohtajan varahenkilöksi nimetty henkilö.

Muiden kuin edellä mainittujen henkilöiden läsnäolosta ja puheoikeudesta päättää asianomainen toimielin.

Toimielin voi päättää asiantuntijan kuulemisesta yksittäisessä asiassa. Asiantuntija voi olla läsnä kokouksessa asiasta käytävän keskustelun päättymiseen asti.

Jos toimielimen kokouksessa on nuorisovaltuuston, vanhusneuvoston tai vammaisneuvoston edustajalle annettu läsnäolo- ja puheoikeus lautakunnan kokouksessa, läsnäolo-oikeutta ei ole silloin kun käsiteltäviin asiakirjoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja.

132 § Kunnanhallituksen edustaja muissa toimielimissä

Kunnanhallitus voi määrätä muihin toimielimiin edustajansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen kokouksessa. Edustajaksi voidaan määrätä myös kunnanhallituksen varajäsen tai kunnanjohtaja.

Kunnanhallitus ei voi määrätä edustajaansa tarkastuslautakuntaan, valtuuston tilapäiseen valiokuntaan eikä vaalilaissa säädettyihin vaalitoimielimiin.

133 § Kokouksen julkisuus

Kokouksen julkisuudesta säädetään kuntalain 101 §:ssä.

Jos toimielin päättää pitää julkisen sähköisen kokouksen, yleisölle on järjestettävä mahdollisuus seurata kokousta internetin kautta sekä kokouskutsussa mainitussa tilassa.

134 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Avattuaan kokouksen puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

135 § Tilapäinen puheenjohtaja

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

136 § Kokouksen johtaminen ja puheenvuorot

Puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä ja pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimitse toisin päättä.

Toimielimen jäsenellä on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Jäsenen on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos puhuja poikkeaa asiasta, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan.

137 § Kokouskutsussa mainitsematon asian käsittely

Toimielin voi esittelijän ehdotuksesta tai jäsenen ehdotuksesta, jota on kannatettu, ottaa enemmistöpäätöksellä käsiteltäväksi asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Jos esittelijän ehdotus on asian palauttaminen valmisteltavaksi, toimielin voi ratkaista asian päätöksellään vain perustellusta syystä.

138 § Esittelijät

Toimielimittäin esittelijät ovat seuraavat:

Toimielin	Esittelijä
Kunnanhallitus	kunnanjohtaja
Henkilöstö- ja työllisyysjaosto	henkilöstöpäällikkö
Maaseutulausakunta	maaseutujohtaja
Hyvinvointilautakunta	hyvinvointijohtaja
Elinympäristölausakunta	tekninen johtaja
Rakennus- ja ympäristölausakunta	rakennustarkastuspäällikkö

Esittelijän ollessa poissa tai esteellinen hänen sijaisekseen määrätty toimii esittelijänä.

Esittelystä tarkastuslautakunnassa määrätään tämän hallintosäännön 73 §:ssä.

139 § Esittely

Asiat päätetään toimitilimen kokouksessa viranhaltijan esittelystä. Vaalilaissa säädetyissä vaalitoimitilimissä asiat päätetään kuitenkin puheenjohtajan selostuksen pohjalta.

Esittelijä vastaa esittelemiensä kokousasioiden asianmukaisesta valmistelusta ja on velvollinen tekemään toimitilimelle päätösehdotuksen.

Esittelijän ehdotus on käsittelyn pohjana (pohjaehdotus). Jos esittelijä on keskustelun aikana muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan, muutettu ehdotus on pohjaehdotus.

Jos esittelijä ehdottaa asian poistamista esityslistalta, asia poistetaan, jollei toimitilin toisin päättä.

Toimitilin voi erityisestä syystä päättää, että asia käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ilman viranhaltijan esittelyä. Toimitilin voi tällöin päättää, että puheenjohtajan ehdotus on käsittelyn pohjana eikä vaadi kannatusta.

140 § Esteellisyys

Ennen asian käsittelyn aloittamista esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään ja esteellisyyden aiheuttamasta perusteesta sekä vetäydyttävä asian käsittelystä ja poistuttava kokouksesta.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava kokoukseen osallistuvan esteellisyys toimitilimen ratkaistavaksi. Asianomaisen henkilön tulee tarvittaessa antaa selvitystä seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa. Annettuaan pyydetyt selvityksen asianomaisen henkilön on poistuttava kokouksesta.

Henkilö, jonka esteellisyyden toimitilin ratkaisee, saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain hallintolain 29 §:ssä tarkoitetussa poikkeustilanteessa.

Esteellisyyttä koskeva ratkaisu on perusteltava pöytäkirjaan.

Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asian käsittelyssä.

Esteellisen henkilön on poistuttava kokouksesta ennen kyseisen asian käsittelyn aloittamista. Esteellistä henkilöä voidaan kuitenkin kuulla kokouksessa asianosaisena tai asiantuntijana.

Esteellisyyden ilmoittaminen, arviointi ja ratkaisu kuuluvat ensisijaisesti henkilölle itselleen. Tulkinvaraisessa tilanteessa on suositeltavaa ilmoittaa esteellisyydestä ja vetäytyä asian käsittelystä. Toimitilimen päätökseksi riittää tilanteen toteaminen. Pöytäkirjaan merkitään henkilön poistuminen esteellisenä ja perusteluna kuvataan esteellisyyden synnyttävä tilanne. Tarvittaessa toimitilin ratkaisee esteellisyyden päätöksellään

Hallintolain 29 §:n mukaan luottamushenkilö saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimitilin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivästystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

141 § Pöydällepano ja asian palauttaminen valmisteltavaksi

Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu ehdotus asian pöydällepanosta, palauttamisesta valmisteltavaksi tai jokin muu ehdotus, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta. Jos ehdotus hyväksytään yksimielisesti tai äänestämällä, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn. Jos ehdotus hylätään, asian käsittely jatkuu.

142 § Ehdotukset ja keskustelun päättäminen

Ehdotus on annettava kirjallisena, jos puheenjohtaja niin vaatii.

Kun kaikki puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja päättää keskustelun. Puheenjohtaja selostaa keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset ja onko ehdotusta kannatettu.

143 § Ilman äänestystä syntyvän päätöksen toteaminen

Jos keskustelun aikana ei ole tehty kannatettuja ehdotuksia, puheenjohtaja toteaa pohjaehdotuksen toimitelimen päätökseksi.

Jos puheenjohtaja toteaa toimitelimen yksimielisesti kannattavan kokouksessa tehtyä ehdotusta, puheenjohtaja toteaa ehdotuksen toimitelimen päätökseksi.

144 § Äänestykseen otettavat ehdotukset

Äänestykseen otetaan pohjaehdotus ja kannatetut ehdotukset. Ehdotusta, joka on tehty vaihtoehtoisena tai menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei kuitenkaan oteta äänestykseen.

Jos ehdotuksen tekijä ei ole paikalla äänestyksen alkaessa, hänen tekemänsä ehdotus katsotaan rauenneeksi eikä sitä oteta äänestykseen.

145 § Äänestys ja vaali

Äänestykseen sovelletaan muilta osin, mitä 14 luvussa määrätään äänestysmenettelystä valtuustossa. Vaalin toimittamista koskevat määräykset ovat 16 luvussa.

146 § Pöytäkirjan laatiminen ja tarkastaminen

Pöytäkirjan pitämisestä ja sisällöstä vastaa toimielimen puheenjohtaja. Jos puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä ovat eri mieltä kokouksen kulusta, pöytäkirja laaditaan puheenjohtajan näkemyksen mukaan.

Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä.

Pöytäkirja voidaan allekirjoittaa ja tarkastaa sähköisesti. Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä tehtyjä päätöksiä koskeva pöytäkirja tai sen osa voidaan tarkastaa erikseen ennen kokousta.

Pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.

Mikäli pöytäkirjantarkastaja kieltäytyy tai on muuten estynyt tarkastamasta toimielimen pöytäkirjaa, pöytäkirja tarkastetaan toimielimen välittömästi seuraavassa kokouksessa.

Toimielimen pöytäkirjaan merkitään ainakin:

Järjestäytymistietoina

- toimielimen nimi
- merkintä käytetyistä päätöksentekotavoista (varsinainen kokous, sähköinen kokous, yksilöidään päätökset, jotka on tehty sähköisessä päätöksentekomenettelyssä)
- kokouksen alkamis- ja päättymisaika sekä kokouksen keskeytykset
- kokouspaikka
- läsnä ja poissa olleet ja missä ominaisuudessa kukin on ollut läsnä
- kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus sekä
- kokouskutsussa mainitsemattoman asian käsittelyyn ottaminen

Asian käsittelytietoina

- asiaotsikko
- selostus asiasta
- esittelijän päätösehdotus
- esteellisyys ja perustelut
- tehdyt ehdotukset ja onko niitä kannatettu

- äänestykset: äänestystapa, äänestysjärjestys, äänestysesitys sekä äänestyksen tulos siten, että kunkin jäsenen kannanotto ilmenee pöytäkirjasta
- vaalit: vaalitapa ja vaalin tulos
- asiassa tehty päätös
- eriävä mielipide

Muuna tietoina

- salassapitomerkinnot
- puheenjohtajan allekirjoitus
- pöytäkirjanpitäjän varmennus
- merkintä pöytäkirjan tarkastuksesta sekä
- merkintä nähtävänä pitämisestä yleisessä tietoverkossa, mikäli pöytäkirja on ollut yleisesti nähtävänä

Pöytäkirjaan liitetään päätöksiä koskevat oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitukset sekä muutoksenhakukiellot.

Toimielimen pöytäkirjan sisältöä koskevia määräyksiä noudatetaan soveltuvin osin viranhaltijan ja luottamushenkilön tekemissä päätöksissä.

Kunnanhallitus antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita pöytäkirjan laatimisesta.

147 § Päätösten tiedoksianto kunnan jäsenelle

Kuntalain 140 §:n mukaan valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakunnan pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Jos asia on kokonaan salassa pidettävä, pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan maininta salassa pidettävän asian käsittelystä. Pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot. Pöytäkirjan sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta oikaisuvaatimus- tai valitusajan päättyessä. Kunnan muun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Kunnanhallitus antaa ohjeet salassapito- ja tietosuojavelvoitteiden huomioon ottamisesta annettaessa päätöksiä tiedoksi yleisessä tietoverkossa. Lautakunta voi antaa tarkentavaa ohjeistusta omalla toimialallaan.

19. luku Muut määräykset

148 § Aloiteoikeus

Kunnan asukkaalla sekä kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sillä, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa, on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita palveluaan koskevassa asiassa.

Aloite tulee tehdä kirjallisesti tai sähköisellä asiakirjalla. Aloitteesta tulee käydä ilmi, mitä asia koskee sekä aloitteen tekijän nimi, kotikunta ja yhteystiedot.

149 § Aloitteen käsittely

Aloitteen käsittelee se kunnan viranomainen, jolla on toimivalta tehdä päätöksiä aloitteen tarkoittamassa asiassa. Jos toimivaltainen viranomainen on toimitelin, aloitteista ja aloitteiden perusteella suoritetuista toimenpiteistä on annettava toimielimelle tieto jäljempänä määrättyllä tavalla.

Kunnanhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo sen toimivaltaan kuuluvista aloitteista ja niiden perusteella suoritetuista -toimenpiteistä. Valtuusto voi samalla päättää, mitkä aloitteista on loppuun käsitelty.

Muun toimielimen kuin valtuuston toimivaltaan kuuluvista aloitteista on annettava tieto toimielimelle niiden päättämällä tavalla. Toimitelin voi samalla päättää, mitkä aloitteista ovat loppuun käsiteltyjä.

150 § Aloitteen tekijälle annettavat tiedot

Aloitteen tekijälle on ilmoitettava kuukauden kuluessa aloitteen saapumisesta, missä viranomaisessa aloite käsitellään, arvioitu käsittelyaika sekä keneltä saa lisätietoja aloitteen käsittelystä.

Sen jälkeen, kun aloite on käsitelty loppuun, aloitteen tekijälle on ilmoitettava, onko aloite johtanut toimenpiteisiin.

151 § Asiakirjojen allekirjoittaminen

Valtuuston ja kunnanhallituksen päätökseen perustuvan sopimuksen ja sitoumuksen allekirjoittaa kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja tai talous- ja hallintojohtaja ja

varmentaa talous- ja hallintojohtaja tai palvelualuejohtaja, jollei kunnanhallitus ole päättänyt toisin.

Valtuuston ja kunnanhallituksen toimituskirjan ja kirjelmän allekirjoittaa kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja tai talous- ja hallintojohtaja ja varmentaa palvelualuejohtaja.

Muun toimielimen päätökseen perustuvan sopimuksen ja sitoumuksen allekirjoittaa palvelualuejohtaja tai esittelijä ja varmentaa lautakunnan pöytäkirjanpitäjä, jollei toimielin ole päättänyt toisin.

Muun toimielimen toimituskirjan ja kirjelmän allekirjoittaa palvelualuejohtaja tai esittelijä ja varmentaa lautakunnan pöytäkirjanpitäjä.

Pöytäkirjanotetta ei tarvitse allekirjoittaa, jos pöytäkirjanote lähtee asianosaiselle sähköisesti tavallisena tiedoksiannona ja mikäli ei ole syytä epäillä sen eheyttä. Muussa tapauksessa pöytäkirjanotteen allekirjoittaa pöytäkirjanpitäjä tai muu toimielimen määräämä henkilö.

Toimielimen asiakirjoista annettavat otteet ja jäljennökset todistaa oikeaksi pöytäkirjanpitäjä tai muu toimielimen määräämä henkilö.

Viranhaltija allekirjoittaa päätökset, sopimukset, sitoumukset ja muut asiakirjat päättämissään asioissa.

Valmistelua koskevat asiakirjat allekirjoittaa asian valmistelija.

Asiakirjahallinnon johtava viranomainen tai hänen sijaisensa voi todistaa oikeaksi arkistoissa säilytettävistä asiakirjoista annettavat jäljennökset tai otteet. Palvelualueiden arkistoissa säilytettävistä asiakirjoista vastaava viran- tai toimenhaltija voi todistaa oikeaksi asiakirjoista annettavat jäljennökset tai otteet. Rekisteriotteen allekirjoittaa rekisterin vastuuhenkilö.

152 § Todisteellisen tiedoksiannon vastaanottaminen

Todisteellisen tiedoksiannon voi kunnan puolesta vastaanottaa kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja sekä talous- ja hallintojohtaja.

Todisteellisen tiedoksiannon voi kunnan puolesta lautakunnan palvelualueella vastaanottaa lautakunnan puheenjohtaja ja lautakunnan esittelijä tai hänen sijaisekseen määrätty.

20. luku Luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteet

Liperin kunnassa annetaan erillinen ohje luottamustehtävistä maksettavista palkkioista ja kustannusten korvauksista.

21. luku Voimaantulo

153 § Voimaantulo

Tämä hallintosääntö tulee voimaan 1.6.2026.